प्रदेश सभा

सुदूरपश्चिम प्रदेश

२०७६/ ११ /०६

पांचौ अधिवेशन

(एघारौं बैठक)

बाचन पत्र (रिडिङ्ग पेपर)

मानननीय सदस्यहरू, **पिठासिन माननीय सभामुख अर्जुन बहादुर थापा**

यस सभाको पांचौ अधिवेशनको एघारौं बैठकको कार्वाही प्रारम्भ हुन्छ

माननीय सदस्यहरू,

माननीय मुख्यमन्त्रीवाट सार्वजनिक महत्वको विषयमा वक्तव्य दिनका लागी मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयवाट समय मांग भैआएकोले प्रदेशसभा नियमावली,२०७४को नियम १९९ को उपनियम (१) वमोजिम माननीय मुख्यमन्त्री त्रिलोचन भट्टलाई सार्वजनिक महत्वको बिषयमा वक्तव्य एवं जानकारी दिन समय दिन्छु ।

माननीय मुख्य मन्त्रि त्रिलोचन भट्टः-

माननीय सभामुख महोदय माननीय सांसदज्युहरु नेपालको इतिहासमा एउटा नयाँ अभ्यास संघीयताको अभ्यास मुख्यतः लोकतान्त्रिक गणतन्त्र संघीय गणतन्त्रको अभ्यास गर्दैजाने क्रममा हाम्रो देशको संबिधान र संमविधानले यहाँ दिइएको अधिकार र जनताबाट निर्वाचित संघीय व्यवस्था र त्यो व्यवस्थाबाट हामी प्रदेश हाम्रो देशमा मुख्यतःसातवटा प्रदेशको रुपबाट योसंघीयताको अभ्यास गर्दै हामी अगाडि बढ्यौ र योप्रदेश सरका रप्रदेशको सदन र सरकार सदनबाट जन्मिएको प्रदेश सरकार गठनभएको दुईवर्षको यो उपलक्ष्यमा दुईवर्ष पुरागरेकोछ र यो दुइ वर्षको दौरानमा हामीले नयाँ व्यवस्था हाम्रोलागि हामी सबैकोलागि एउटा नयाँ व्यवस्था नयाँ व्यवस्थामा गर्नुपर्ने कामहरु जनताका अपेक्षाहरु पुरागर्नुपर्ने नयाँ व्यवस्थालाई आफैं योनयाँ वेवसता सृर्नागर्दै आफै त्यो व्यवस्थालाई अगाडि बढाउनुपर्ने हाम्रो जुन यहाँ नेपालमा जो नयाँ अभ्यास भयो र योअभ्यासबाट हामीले यो नयाँ कार्यान्वयन गर्दैजाने क्रममा विभिन्न प्रकारका समस्याको बाबजुद हामी अगाडिबढ्यौं र आजयो २ वर्ष पुरा हुदैजाने क्रममा यो २ वर्षको दौरानमा नयाँ व्यवस्थालाई मुख्यतःहामीले यो व्यवस्थालाई परिचालन गर्दै जाँदाखेरि यसलाई सञ्चालन गर्दै जाँदाखेरी जुनप्रकारको सहयोग सदनको सहयो गप्रतिपक्षको सहयोग र सत्तापक्षका सबै सांसद्हरूको सहयोग यहाँका आम नागरिकको सहयोग कर्मचारीहरूको सहयोग यहाँ सबैको जुन सहयोग रहेकोछ यसकोलागि म सर्वप्रथम धन्यवाद दिन भाहान्छु सञ्चा माद्ध्म लगायतलाकक्इ वास्तममा हाम्रो देश लामो राजनितिक संगर्स वाट गज्रिदै गयो। हाम्रो देशमा पटक पटक आन्दोलनहरु भए संघर्षहरु भए र त्यो संघर्षबाट नेपाली जनताले चाहेको आप्नो प्रतिनिधिबाट संविधान वन्नु पर्छ भनेर नेपाली जनताले चाहेको आफ्नो पर्तिनिधि वाट संविधान वन्नुपर्छ भनेर नेपालि जनताको लामो परिकल्पना संघर्षबा टप्राप्त भयो। यो हिसंघर्षको दौरानमा देशलाई र देशको परिवर्तनलाई परिवर्तनको लागि आफ्नो प्राणको आहुती दिने महान सहितहरुलाई म सम्झन चाहन्छु ।घाइते अपाङ्ग हरुलाई स्वास्थ्य लाभको कामना गर्नचाहन्छु। र यो संगसँगै यो लामो राजनीति संघर्षबाट प्राप्त यो हाम्रो योसंघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र सफल पार्नकोलागि हामी जसरी आफ्नो ठाउँबाट लागिराखेकाछौं। यो समय

हाम्रोलागि पछिल्लो दुई वर्ष हाम्रोलागि चुनौतिको वर्ष पनिरह्यो सम्भावनापनिरह्यो हामी यो संघिय गणतन्त्रलाइ कर्यान्वियन गर्नकोलागि जो हामीलाई जनताले चुनेर योठाउँमा पुर्यायो हाम्रा लागि सुनौलो दिनपनि हाम्रालागि रहे स्वभाविक रुपवाट यि कुराहरुलाई अगाडी वडाउदै जानेक्रम माहि हिजोभन्दा फरक तरिकाको हाम्रो व्यवस्था हिजो भन्दा फरक तरिकाको जनताको अपेक्षा र हिजो भन्दा फरक तरिकाले हामीले कामगर्नुपर्ने हाम्रो जिम्मेवारि र योकुरालाइ पुरा गर्दैजाने क्रममाआउने भुनौति हरुलाई समस्या हरुलाई हामीले आफैं समाधान गर्नुपर्ने र आफै अगाडी बढ्नुपर्ने हाम्रो सबैको हामिले वुझेका कुरा छन। त्यसकारणले एउटा सत्ता एउटा व्यवस्थालाई परिचालन गर्दाखेरि हाम्रो देशमा हामी सबैलाई थाहाछ अहिलेको संघीय सरकार नेपालसरकार विगतदेखि संचालित थियो। स्थानिय निकाय हरु सञ्चालित थिए विगतपनि सञ्चालित थिए यद्यपि हाम्रो देशमा लामो समय सम्म चुनाव नभएको कारणले केहीसमय सर्वदलीय संयन्त्र बाटपनि स्थानीय निकायहरु सञ्चालित भए तर प्रदेश भन्नेकुरा प्रदेश सरकार भन्नेकुरा प्रदे सभा भन्नेकुरा प्रदेश सांसद भन्नेकुरा एकदमै नयाँकुरा हो नयाँ कुरालाइ कार्यान्वन गर्दा जुन समस्याहरु आउछन। ती समस्या हरुलाइ हामी सबैले आफ्नो ठाउँबाट हल गर्दैजाने कुरानै रहन्थ्यो स्वाभाविक रुपमा लामो संघर्षबाट नेपाली जनताले परिकल्पना गरेको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र र शासन व्यवस्थामा नेपाली जनताको अपेक्षा त्यही अनुसार बढ्दैजाने कुरा र त्यो अनुसार पूरागर्नेकुरा त्यो पुरागर्न कुरा नसकेको अवस्थामा र विभिन्न प्रकारका समस्या सिर्जना हुनेकुरा पनि मलाई लाग्छ । स्वभाविक रुपमा यसलाई लियौ र यो २ वर्षको दौरानमा हामीले सरकार गठन र योसदनबाट सरकार गठन भइसकेपछि मुख्यकुरा भनेको सार्वभौम भनेको सदनहो र यो सदनबाट सरकार गठन भइसकेपछि हामीले काम गर्दैजाने दौरानमा हामीसँग नत हाम्रो भौतिक संरचनाहरू थियो नत हामीसँग कानुनहरु थियो।यद्दपि संविधानले अर्को व्यवस्था नहुँदा सम्म प्रचलित कानुन अनुसार जाने भन्नेकुरापनि हामीसँग थियो। तैपनि नत हामीसँग कर्मचारीहरु त्यति उपलब्ध थिए यहाँ वभिन्न कुराहरु हामीसँग थिएन यो सवैभन्दा ठुलो कुरा भनेको न हामीसंग अनुभव थियो मलाइ लाग्छ हाम्रो नेपालमा हामी कसैलाईपनि संघीयताको अनुभव थिएन हामिले कितावमा पढेका थियौ अरुदेशको संघीयता हामी लेबुझेका हुनसक्यौं सुनेका हुनसक्थ्यौ त्यसलाई आँफै परिचालन सञ्चालन गर्दाखेरि कस्तो हुँदोरहेछ कस्तो अप्ठ्यारो ल्याउछ भन्नेकुरा हामी कसैलेपनि त्यो बुझेकाकुरा थिएन त्यसकारणले सिक्दै सिकाउँदै अगाडि वड्दैजाने कुरानै मुख्य कुराहो र योकुरा हामी सबैले आत्मसात गर्दै हामी अगाडिरह्यो त्यस कारणले सवै ठाउबाट संघीयतालाई सफल पार्नको लागि यो व्यवस्थालाइ कर्यान्वियनमा लैजानको लागि यो व्यवस्ता वाट जनताले गरेको अपेक्षालाई पुरा गर्नकोलागि हामी सवैले सबैठाउँबाट लाग्यौ म यसको लागि फेरिपनि धन्यवाद दिनचाहन्छु सभामुख महोदय मार्फत मसबैलाई धन्यवाद दिनचाहन्छु। यो व्यवस्था भनेको हाम्रोलागि नयाँ थियो तर जनताका अपेक्षा हरु धेरैछन यसलाइ पुरागर्नकोलागि हामी सबैले अझपनि मेहनत गर्नुपर्ने जरुरीछ । मैले पटक पटक भन्ने गरेकोछु । हामि हिजो भन्दा फरक तरिकाले हिजो भन्दा फरक सोचले हिजो भन्दा फरक हिसाबले हामीले गर्नुपर्ने अहिले हाम्रो सपन्दा ठूलो चुनौतिहो। हाम्रो समाज कस्तोछ हाम्रो समाजको चाहाना कस्तोछ।र हामि कस्तो पर्कृया वाट हामि याहाँसम्म पुग्यौ कुन तरिकाले हामिले अहिले सम्मकै साशन

व्यवस्था अगाडि वडायौं त्यो वाट पनि हामि सवैले वुझेका छौ। हिजोको तरिका हिजोको सोच हिजोकव कामगर्ने सैलिबाट यो देश अगाडि नबढ्ने भइसकेपछि राजनीति रुपवाट परिवर्तन आयो र अहिलेपनि एउटाकुरा केछभने राजनीतिक रुपवाट परिवर्तन लाई सवैले सहर्ष स्वीकार्नेकुरा आत्मसात गर्नेकुरा आत्मसात गरेर व्यभारिक रुप दिनेकुरामा समस्याहरु कहिलेकाहीँ देखिने गर्छ ।

केहि कुराहरुमा हामी त्यो झल्केको देखिन्छ। तर मलाई लाग्छ हामि त्योबाट माथि उठ्नुपर्छ माथिउठेर मात्रै हामी यो देशलाई अगाडि बढाउन सक्छौ अहिले सम्मको हाम्रो एउटा व्यवस्था लाइ प्रक्रियागत रुपमा अगाडि वडाउनको लागि यसलाइ संस्थागत गर्नकोलागि कानुनीरुपमा मात्र होइन संवैधानिक पाटोमा मात्रहोइन व्यावहारिक रुपबाट पनि यो संघीय व्यवस्था ठिकछ र जनताकोलागि योव्यवस्था जनताले आप्नोलागि ल्याएको व्यवस्थाहो भनेर पनत्व गर्हण गराउनकोलागी यसलाई स्थापित गर्नेकुरानै पहिलो हाम्रो चुनौती थियो र त्यो चुनौतीलाई हामी सहर्ष स्वीकारेर अगाडि वड्चौ हुनसक्छ याहाँ कुराहरु उठ्नसक्छन। २ वर्षमा केगर्योत मलाईलाग्छ संघीयताको समीक्षा २ वर्षमै हुनेकुरा त्यतिराम्रो कुरा हैन यसको कमसैकम पुराकार्यकाल हेर्नु जरुरीछ। भने संघीयताको हामी नयाँअभ्या गर्दैजाने क्रममा अहिलेनै संघीयताको बारेमा समीक्षा गर्नलाग्यो भने अहिलोनै छिटोहुनेछ यसकारण यो व्यवस्थालाई सफल पार्नकोलागि अझ हामीले मेहनतगर्नुपर्ने अझहामीले कष्टभोग्नुपर्ने अझहामीले तिव्रकासाथ चल्नुपर्ने अहिलेको मुख्य आवश्यकताहो त्यो अनुसार प्रदेशसरकार चल्नकोलागि कामगर्नकोलागि अगाडि बढिराखेकोछ । संवैधानिक रुपबाट हामी सवैलाइ थाहाछ हाम्रो वस्थामा तीन तहका सरकारहरू छन संघिय सरकार प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकार तिनवटै तहका सरकार हरूको एकल सूचीहरूछन्। एकल अधिकारहरु छन अधिकारलाई अहिले हामीले प्रयोग गरिरहेकाछौ। त्यो संसगै फेरि अधिकारका साझासूचीहरूपनि छन जसकोलागि त्यसको व्यवस्थापन गर्नेकुरा त्योकानुन निर्माण गर्नेकुरा त्यसलाइ अगाढी वढाउनेकुरा संघीय सरकार अथवा संघिय सदनलेनै गर्नुपर्ने व्यवस्था पनि हाम्रो संविधानमाछ अहिले हामि हाम्रो प्रदेशको रुपवाट हेर्यौ भने प्रदेश सरकार सञ्चालन गर्नाको लागि आवस्य कानुन हरुलाई निर्माण गर्नेकुरा जुनछ एकल अधिकार भित्र रहेका कुरा हरुलाइ निर्माण गर्ने आवस्यक कानुन हरुलाइ निर्माणगरेर अगाडि वड्ने कुरा हाम्रो चुनौतिको रुपमा रेको थियो। प्रदेशले अथवा प्रदेश सरकारले यो सदनले त्यो कुरा अगाडि वढाउन सफल भयौ। हामीले कानुनको कुरागर्दै जाने क्रममा हामीले कहिलेकाहीँ हेर्ने गर्छौ सवै प्रदेशको तुलना गर्दैगर्छु र त्यो तुलना गर्दैजाँदाखेरी कुन प्रदेशले कति कानुन बनाए बनाउन सक्यो कुन प्रदेशले कति वनाउन सक्यो त्यो प्रकारको एउटा पर्तिस पर्दा पनि नभएको होइन भन्ने मलाईलाग्छ भने कानुन भन्ने कुरा आवस्यक्ताको आभारमा वन्ने कुराहरु हुन ।अहिले धेरैरै विकास भएकादे शहरूमापनि हामीले कितामा पढ्नेगर्छौ पाउछौ पनि जति थोरै कानूनहरु वति कसिला कानून हरु हुन्छन खादिएका कानून हरु हुन्छन त्यतिनै कार्यान्वयन गर्नमा सहजता हुन्छ भन्नेकुरा पनि सबैले बोध गरिराखेकाछौं। त्यसकारण हाम्रो देशमा रहेका सातवटा प्रदेशले आफ्नो तरिकाले यहाँ एकल अधिकारका सूचीहरुलाई गर्दैजाने क्रममा मैले भने कानुनका प्रतिस्पर्धा नभएका होइन। हामिलाइ लाग्छ हामिले कतिवटा कानुन बनायौत कुन प्रदेशले कतिबनाए त्यो हामी पछाडि रहेकाहुकि भन्ने लाग्छ तर लाइ केलाग्छ भने कानून भन्ने कुरा आफ्नो आवश्यकता अनुसार वन्ने कुरा हरु

हुन। तर कानून कर्यान्विन प्रमुख पर्मुख कुराहो अहिले एउटा प्रश्न उठिरहेकोछ।कानून बनेर मात्रै हुनछकि या कर्या न्वयन हुनुपर्छ। मलाईलाग्छ कानुन बनेर कार्यान्वयन हुनुपर्छ कानूनका शब्दहरु आफैंमा कार्यान्वयन हुँदैनन तेसलाइ कर्यान्विन गर्नु पर्ने हुन्छ। तर हाम्रा कानहरु कैलेकाहि केहुन्छ भने बनाउनत बनाउँछौ। कार्यान्वयन गर्दाखेरि अफ्ठेरो पर्ने खालका कानुनहरु बनायौ भने त्यो प्रकारको व्याख्या भयो त्यो पर्रकारको विश्लेषण भयोभने मलाईलाग्छ हामी सबैलाई सवैलाइ अप्ठेरो पर्छ नेपालमा नेपालमा अहिले सम्म हेर्दै जाने क्रममा हामिलाइ त्यो कुराहरुपनि नभेटेको होइन त्यसकारणले पनि सरकारले योकुरामा एकदमै ध्यान दिइको केछभने प्रदेशमा कानुन निर्माण गर्दाखेरी कानुन बनाउँदाखेरि धेरै भन्दा धेरै त्यसविषयमा छलफलहोस धेरै भन्दाधेरै सवैको त्यो कानुनमा फ्नोतहोस जब कानुन निर्माणमा हुन्छ त्यपछि यसलाई कार्यान्वयनमा पनि सहज हुन्छ भन्नेकुरा हामिले वुव्दै जाने क्रममा हामीले हाम्रो प्रदेशमा कानुनबनाएर अगाडि वड्यौ र एकल अधिकारका सूची हरुलाई हेर्देजाने क्रममा त्यो अनुसारका कानूनहरु निर्माण गर्यौं। तर यो संगसगै एउटाकुरा केछभने साझा अधिकारका सूचीहरूमा साझा अधिकारका कानूनहरु छन जो संघिय सदनले वनाउनु पर्ने छन। जति तिव्र गितमा हामिलाइ ति कानूनको आवश्यकता महसुस भएकोछ। जतिचाँप आम जनताको छिटो भन्दा छिटो कामहुनुपर्छ परीणामहुनुपर्छ भनेर जो जनताहरूको कामको प्रेसर वडिराखेको छ। त्यो आधारमा संघिय सदनबाट कानुन छिटो वनिदिए हुने थियो कामगर्न सहजपनि हुनेथियो तर त्यो अलि ढिलाभएको कारणलेपनि केही अप्ठेरो भएको छ। त्योचाहे सुरक्षाको कुरागरौ चाहे प्रदेश प्रहरिको कुरा गरौ हामीले लोकसेवाको कुरागर्न सक्छौ लगाइएको संविधानले भनेको सम्बन्ध सहकार्य रस हअस्तित्व सहितको हाम्रो संयताहो भनेर संविधानले स्वुकारेकोछ तर त्यसलाइ कार्यान्वन गर्नकोलागि जो साझा कानुन बन्नुपर्ने र एउटा सहजता हुनुपर्ने कुराहरुमा केहि कमी भएको कारणले केहि ढिलाभएको कारणले पनि अप्ठेरो भएकोछ ।म यो भन्न चाहान्न किनकि हामि सवै अभ्यासमा छौ।तर यो छिटोहुनु जरुरीछ छिटो हुनु पर्छ भन्ने महसुस गरिरहेकाछौ।यो महसुस गरिरहदा खेरि त्यो कानूनलाइ लागु गर्ने कर्ममा जव त्यो कानुनलाइ कर्यव न्वयनमा लैवान्छौ स्वभाविक रुपवाट जनताले चाहेको अपेक्षालाई छिटो पुरागर्न सक्छ। लोकसेवामा संघको संविधानमा प्रष्ट लेखेको छ प्रदेश लोकसेवा रहनेछ तर त्यसको मापदण्ड संघिय सदनले तोक्नेछ भनेकोछ। त्यतिमात्र होइन एउटा छाता ऐन नवनिकन हामिले प्रदेश निजामती ऐन बनाउन सक्ने अवस्थामा छैनौ । त्यसकारणले हामीले कुरा उठ्ने गरेकोछ एउटा लोकसेवा ऐन वनाउन सकेको छैन ।भनेर बनाउन सकिन्छ त्यसको काम कहिले सुरु हुन्छ जब संघीय सदनबाट कानुन बन्छ। त्यसपछिमात्रै सुरुहुन्छ हामी सबैलाई थाहाछ। त्यसैले हामि त्यो प्रकारमा प्रक्रियामा अगाडि बढेकाछौ ।अप्ठेरा हरुछन मैलेभने जुन यो संगसगै हामिले तिब्रगतिमा अगाडि नजानु कराण केहोभने हामिले जुन हाम्रोयाहाँ जनशक्तिको आवश्यकता थियो। पहिलोकुरात हामिले कार्यालय स्थापना गर्नेकुराहरु थियो । सबै जिल्लाहरुमा हाम्रो आफ्नो संरचना वनाउने भन्नेपुरा थियो । हामिले सर्विष काहाँवाट दिनेत हामिले जनताको माग हरुलाइ सम्वोधन काहाँवाट गर्ने यो कुरा हाम्रालागि सवैभन्दा चुनौतिको विषय थियो।पहिलो वर्षको वजेटलाइ कर्यान्वयन गर्दा खेरि हामि ३ वटा वजेट कार्यान्वयनमा गैसकेका छौ।

सभामुख ज्यू मार्फत म केकुरा आग्रह गर्न चाहान्छु भने । हामिले३वटा वजेक कर्यान्वयन गर्यौ र पहिलो वर्षको वजेट काहाँवाट कर्यान्वयन गर्ने भन्नेकुरानै अफ्ठेरो थियो। सबैले हामीले बुझेकाछौ।त्यकारणले हामिसंग त्यो व्यवस्थानै थएन ।काहाँवाट कर्यान्वयन गर्ने भन्ने कुरा पनि समस्या थियो । त्यसपछि हामिले कर्यालयको व्यवस्थापन गर्यौ अहिलेपनि सङ्घीयता जनताको नजिकबाट सेवादिने व्यवस्थाहो तरपनि हामीले २ वटा जिल्ला तिनवटा जिल्लाको एउटा डिभिजनको रुपबाट हामीले अगाडि बढाइरहेकाछौं। स्थानीयसरकार अथवा स्थानीय तहलाईपनि हामी कामदिन सक्नेकुरा रहन्छ यसमा कुनै दुईमत छैन। तर त्यो संग सँगै साझारुप वाट जिल्लागत रुपवाट हेर्नकोलागि केगर्ने भन्नेकुराहरु पनि एउटा चुनौतीको विषय वन्यो।पुर्वाधार तयार गर्नेकुरा जे हामीसँछ त्यसलाइ पर्योगगर्नेकुरा र यो संगसँगै जेहामीसँगछ त्यसलाइ पनि पर्योगष गर्ने कुरा साथसाथै हामि संग जनसक्तिको अभाव मयो सम्मानित सदनलाई जानकारी दिनचाहन्छु। अहिले पनि हामीसँग ५० प्रतिसत जनशक्ति हामीसँग उपलब्ध छैन। हामीले धेरैकामगर्नुछ । धेरैकुराहरु जनताको बीचमा दिनुछ धेरैविकास गर्नुछ। धेरैपुराको अध्यानगर्नुछ तर त्योपनि हामीसँग छैन। त्यस कारणले पनि केहि कुराहरु छिटो छरितो हुन नसकेका होलान तर यसको वावजुत पनि जति हामिसंग छ। जे हामिले कानूनमा पंरास गरेकौ अहिलेसम्म हामिसंग हाम्रो लोक सेवाले काम नगर्दा सम्म हामिले संघीय सरकारले तोकेको जनशक्ति लाईनै पर्यो गर्नेकुरा रहेको कारणलेपनि जनशक्ति मुख्यतः अहिले प्राविधिक जनसक्तिको आवस्यक्ता थियो।त्यो पनि नभएको कारणले केहि ढिला भएकोछ। म याहाँ सम्मानित सदनलाई जानकारी दिनचाहन्छु । हामिले जनताको अपेक्षा अनुसार जानु जानेप्रयास गरिरहेकाछौ। गर्दैछौं तीव्रगतिमा जानचाहन्छौं। तर त्यसको बाबजूदपनि केहि ढिला भएको हुनसक्छ। र भएकोछ। यसलाइ हामीले केहि भएको हैन भन्न सकिँदैन। जसरि अहिले आलोचनाह रूभइरहेकोछ। प्रदेशको काम छैन प्रदेशले केहिगर्नसक्दैन।प्रदेश भएर के भएकोछ। भन्ने जुनप्रकारको टिका टिप्पणि भएको छ यो गलतछ। भन्ने लाग्छ हामी कामगर्न अगाडि बढेकाछौं । अहिलेसम्म हामि प्रदेशको हकमा कुरागर्नेहो भने हामीले आवश्यक कानुनहरू निर्माण गरेकाछौं। सदनवाट ति कानून हरु निर्माण भएर प्रमाणित भएरपनि अगाढि वडेका छन ३१ वटा कानुनहरु हामीले सदनबाट पासभएर प्रमाणीकरण भइसकेकाछन।र केहि कानूनहरू मन्त्रिपरिषद्वाट दर्ता भइसकेकाछन। केहिकानुनहरु दर्ता हुने प्रक्रियामा छन । त्यसको संगसगै यसको सपोट गर्ने नै सहज गर्नकोलागि कार्यविधि निर्माण गर्नेकुरा निर्देशिका निर्माण गर्नेकुरा निर्माणगर्नेकुरा योसँगै अन्य यस्ता व्यवस्था गर्नेकुरा पनि प्रदेशले अगाडि वडाएकोछ।संख्याको रुपमा हेर्नेहो भने धेरै हुन सक्छन।कर्य विधि मात्रै हामिले ४४ वटा निर्माण गरिसकेका छौ। किनभने कानून संसगै कानूनलाइ सपोट गर्नेगरि कुनैपनि कानून लाइ सहज वनाउनका लागि र कुनै कार्यविधि द्वारा नै काम गर्नुपर्ने स्थिति कानूनि रुपवाट भएको कारणले पनि यि धेरैकुरा हरु निर्देसिकाका कुरा हरु घटना आदेसका कुराहरु हामिले अगाडि वडाएका छौ। यो संगसगै कानून तिव्र गतिमा आवुयक्ताको आधारमा हुने कुरा भएकोले आवस्यक कानून निर्माण गर्ने कुरा हरु सवै मन्त्रालयमा भैराखेकोछ। हामिलाइ तत्काल चाहिएको केहोत तत्काल हामिले कसरि जान चाहिरहेका छौत। त्यो आधारमा हामिले कानुन निर्माको कुरा अगाडि वडेकोछ। र यो संगसगै यो सकराले पहिलो वर्ष राजधानि हामीले घोसणा गर्यौ राजधानिको नामाकरण हामीले गर्यौ । यद्दपि

राजधानीको कामहरू सङ्घीय सरकारसँग जग्गा तप्राप्त गर्नु पर्ने एउटा कानुनी बाध्यता भएको कारणले जतितिव्र गतिमा हामी जान चाहेकाथियौं त्यो हुनसकेकोछैन। यसकोपनि सहजरूपमा अगाडि बढाउनको लागि हामिले राजधानी निर्माण एउटा समिति बनाएर त्योसमिति मार्फत त्यसको कार्यकारी तोकेर हामी इ.आए गरेर कुन भुगोलमा त्यसको केकति हुन्छ भनेर प्रक्रिया अगाडि बढिरहेकोछ । पहिलो वर्षमानै घोषणा गरेको तर अहिलेसम्म हामी सबैले चाहन्थ्यौ पटक पटक सरकार यसमा आलोचित पनि भएको छ। अहिले सम्म किन काम अगाडी बढेको छैन भनेर हामि चाहन्छौ तर अहिले सम्मको हाम्रो व्यवस्थानुसार सबै भुगोल हरु संघिय मन्त्रालय मार्फत भएको कारणले ती हाम्रो हस्तान्तरणमा अथवा भोकाधिकारको रुपबाट प्रदेशको माथतमा नआएको कारणले हामिले रकम खर्चगर्नेकुरा कानुनि रुपवाट अप्ठेरो हुने भएको कारणनै हामिले त्यसलाइ अगाडी बडाउन जति छिटो चाहन्थ्यो त्यति छिटो हुनसकेन र अहिले हामि तिव्रताको साथ अगाडि वडेकाछौ। संघीय सरकारसंग योकुरा राखेकाछौं ।अब इ.आइ.ए.छिटै गरेर हामि जग्गा प्राप्ति गर्नेमा हामी अगाडिबढेकाछन् सभामुख महोदय मार्फत म जानकारी गराउन चाहन्छु। यो संसगै पहिलो वर्षको कुरा मैले भनिसकें पहिलोपल्ट हाम्रो वजेट कार्यान्वयन गर्ने कुनैपनि निकाय नभएको कारणले हामिले जुन वजेट ल्यायौ। मलाइ लाग्छ हामिले एक अरवको हाराहारीमा हामिले वजेट ल्यायौ तर त्यो वजेट खर्च गर्ने ठाउँपनि थिएन। हामीले त्यो वजेटलाइ विकासि रुपवाट त्यो बजेटलाई अगाडि बढाउनपनि सकेनौ । थोरैमात्रामा खर्चभयो थोरैमात्रामा त्यसलाइ अगाडि बढायौ । हामीले अहिले सम्म ३ वटा निति तथा कार्यक्रम । ३ वटा जवेटपनि ल्यायौ। वजेट कर्यान्वयन गर्दैजादा दोस्रो बजेट ल्याइसकेपछि त्यसलाइ कर्यान्वनमा अगाढि वडायदा पनि हाम्रा संरचनाहरु जतिछिटो वड्नुपर्थ्योद जति कर्मचारी समायोजन भएर माथिबाट हुनुपर्थ्यो । त्यो गतवर्ष पनि नआएको कारणले कमाआएको कारणले हामीले सोचेजति खर्चगर्न हामिले सकेनौ।तरपनि मलाइलाग्छ अरु प्रदेशको हारा हारिमा हाम्रो प्रदेशमा बजेटखर्च गर्न हामी सफलभयौं। हामिले जो योजनाको निर्माण गरेका थियौ त्यसलाई विकासे बजेटलाई वडाउनुपर्छ भन्ने जुन लक्ष्यथियो। हामीले पटक पटक कार्यक्रम कानयाँ हुन्छन सबैचिज नयाँहुन्छ । तर विकासे वजेट जुन खर्चहुन नसक्ने जुनप्रकारको हिजोको हाम्रो समस्याथियो। तर त्योवाट हामी माथि उठ्न चाहन्थ्यौ तर त्यो यस्तो समस्याका बाबजुदपनि हामीले लगभग६४.९प्रतिसत हामिले खर्च गर्न सफल भयौ। कयौ योजना हरु सुरुवात गर्यौं। चाहे त्यो प्रदेश गौरवका सडकका कुराहुन चाहे ९वटा जिल्लामा कैलालीर कञ्चनपुर वाहेक्का जिल्लाहरुमा हिजो निर्माय भएका राजमार्ग पिच राजमार्गथियो त्यो बाहेक कुनै अन्य जिल्ला हरुमा साखा सडकहरु पिचको प्रक्रियामा अगाडि वढेका थिएनन तरहामीले गत वर्षपनि अगाडि वडायौ प्रदेश सरकारले सोचेको केहोभने सडक खन्नेमात्र होइन।त्यसलाइ पिचपनि गर्ने त्यसलाइ ग्राविल पनि गर्नेहो र त्यसलाइ व्यवस्थापन पनि गर्नेहो।किनकी ति जतिपनि खनिएका सडकहरु छन यदि तिनिहरुलाइ व्यवस्थापन गर्न सकिएन भने पर्यावरणमा ठुलो समस्या आउन सक्छ। अहिले जति सडकहरु निर्माण भइरहेकाछन् यदि ति सडक हरुलाइ व्यवस्थापन गर्न नसकिने होभने हाम्रा गाउँहरु हाम्राठाउँहरु तराई भोली डुबानमा पर्नसक्ने सम्भावना र पाहाड र हिमालमा पहिरो आउनसक्ने सम्भावनाछ त्यसकारणले प्रदेश सरकारले योजनावद्ध रुपमा यसलाई अगाडि बढाउनको लागि अब केहि अहिलेपनि पहिलेको हकमा जानेहो भने सबैजिल्लाहरुमा

कमसेकम दुई-तीनवटा पिचको प्रकृयामा अगाडि वढेका छन। र पिचपनि भइरहेका छन र योपनिम जानकारी गराउन चाहन्छु। हामिले २०७६/७७को वजेटलाइ हामीले जसरि ल्यायौ। निति तथा कार्यक्रम सहित बजेट ल्यौ। सम्मानीत सदनवाट त्यो पास भयो र त्यो कार्या न्वयनको क्रियामाछ। हामीले राखेको लक्ष्यमा हामीले विकास बजेटलाई धेरैभन्दा धेरै खर्चगर्ने लक्ष्यमा अगाडी बढेकाछौं हामि संग केहि कमिछ केहि जनशक्तिको अभावछ तत्यसको बावजुदपनि जति हामीसँगछ हामीले त्यसलाइ अगाडि बढाउनको लागि प्रविधिक जनशक्ति करारमा भएपनि भएरभएर भएपनि राखेर हामीले त्यसलाई कार्या न्वयनको प्रकर्यामा बनाउनुपर्छ। भनेर लागिकाछौं।अहिले सम्मको मुल्यनङ्कन गर्नेहो भने कम खर्च देखिएको हुनसक्छ। तर टोटलमा जानेहोभने हामीले राखेको लक्ष्यलाई अन्तसम्म आफ्नो लक्ष्यलाई पुरागर्न सक्छौ। हामिले९०देखि ९५ प्रतिसत खर्च गर्नुपर्छभनेर प्रदेश सरकारले लक्ष्य राखेकोछ। हामीले कामहरु अगाडि बढाएकाछौ । याहाँ कुरा उठ्न सक्छ दोस्रो चौमासिकमात जम्मा 13/१४ प्रतिशत मात्र खर्चभएकोछ। हुनसक्छ यो एउटा कुराछ खर्चको विषयमा कस्तोदेखियो अहिलेसम्म केरहेछभने हामीले कुनैठाउँमा ठेका गर्यौंभने पचास करोडको ठेकाछ भने अन्त्य त्योप्रक्रियामा घटी घटाउमा जाँदाखेरि त्यो 40 करोडमा कैहिले 4५ करोडमा ठेङ्क्का सम्पन्न हुनेकुरा 50 करोड रुपैयाँले गर्नुपर्ने कामहरु 40 करोडले गर्नेकुरा खातामा हेर्दाखेरी पैसा बढीदेखिने तर भौतिक प्रगति भएको कुरा देखिएकोछ त्यस कारणलेपनि हामीले भौतिकप्रगति सहित खर्चको नाममा खर्चभन्दापनि प्रगति सहितको खर्च देखाउने प्रमुखकुराहो। त्यसैले त्यसकोलागि प्रदेश सरकार अगाडि वडेको यसकोलागि कानून निर्माणका कुरा हरु भएकाछन् कर्यविधिका कुराहरु चउका छन ।अन्य अहिले सम्मको खरिद एन सम्मको कुराहरु अगाडि पुगाएर ठेकागर्नेपुरा अन्य कार्यक्रमहरु अगाडि बढिरहेको सम्मानित सदनलाई सभामुख महोदय मार्फत के जनकारि गराउन चाहान्छुभने। हामि आफ्नो लक्ष्य प्सको लागि प्रदेशसरकार एकदमै द्रिढछ। हामीयसमा पुग्नेछौ र यसमासबैको साथ सहयोग रहनेछ भन्नेकुरापनि मयहाँ आग्रह गर्नचाहन्छु। योसँगै बजेटकोकुरा आइरहेको कारणले बजेटमा आवश्यकता अनुसार प्रदेशमा बजेट आउँछ। अहिलेसम्म हाम्रो मापदण् डअनुसार वजेठ कसरि आएकोछ। जनसंख्यमको आधारमा भुगोलको आधारमा र अन्य रोयल्टि उठाएको आधारमा वजेट वितरण भइरहेको कुरा हामी सबैलाई थाहाछ माननीय सभामुख महोदय मेरो सोचाई केहो मैले पटक पटक केभनेकोछु भने हाम्रो जस्तो सुदूरपश्चिम जाहे त्यो सुदूरपश्चिमहोस चाहे कर्णालि प्रदेश होस् चाहे अन्य यस्ता विगतमा विकास हुननसकेका प्रदेशहरु जाहाँमूल आधारमा हेर्नेहोभने सातवटा प्रदेशको मूल्यांकन गर्नेहोभने जुन प्रदेह शिजो देखिनै विकास गरिराखेका छन माविकास भइराखेको छ। त्यो वीकासको हाराहारीमा विकासभएका हिजो विकास हुननसकेका प्रदेशलाई विकासकव हाराहारीमा पुगायनकोलागि वित्तआयोगले वजेट विनियोजन प्रणालिलाइ समावेशीको रुपमा गर्नु पर्छ भन्नेपनि हाम्रो मान्यताछ भन्नेपनि हामिले उठाएका छौ।यसको स्वामित्व प्रदेस सभाले पनि लिनुपर्छ भन्ने मयाहाँ राख्नचाहन्छु । किनकि हामी साँच्चै हाम्रो प्रदेशको कुरागरौ बाजुरालाई विकास भएको जिल्ला सदरमुकाम सम्म पुर्याउनको लागि वाजुरा लाइत हिजोको क्षतिपूर्ति दिनुपर्छ। यस्तै उदाहरण मात्र भने कर्णालि प्रदेश र सुदूरपश्चिम विगत देखिनै विकास हुनसकेन काठमाडौंको नजर जानसकेन । यो ठाउँमा ठूला योजना हरु हुन सकेन विभिन्न कुराहरु हुन सकेन। विकास भएको प्रदेशको

हाराहारिमा पुगाउनकोलागि कमसेकम वजेट वितरण गर्दाखेरी त्योअनुसार राजनीतिबाट हामीले समावेशीर समानुपातिकको सिद्धान्त अपनाएकाछौं ।तर भैगौलिक रुपवाट त्यसलाइ अप्नाउन सक्नेकि नसक्ने त्योएउटा विशेषछ त्यसकारण हामीले यो लाई पटकपटक उठाएकाछौं। यो अनुसार हाम्रो पर्देशमा यदि वजेट आउनेहो भने हामि धेरै विकासका कुराहरु अगाडि वडाउन सक्छौं। २७/२८ अरवको वजेटले मात्रै हाम्रो आवस्यक्ता पुर्ति भएको छैन। योजना हरुको चाप यति धेरैछ योजना हरुको माग गति धेरैछ।आम जनता हरुको आकाङ्क्षा यति धेरैछ। त्यो वजेट वाट हाम्रा जनाको माग पुरा भउको अवस्था छैन। हामिसित स्रोत छैन । वगतमा विकास नभएको कारणले हामिले रोयल्टि उठाउन सक्ने ठाउ छैन। त्यसकारणले योकुरा पनि म यहाँ सभामुख महोदय मार्फत यो संसगै भौतिक निर्माणको कुरालाइ अगाडि वडाउदै जाने क्रममा मैले सडकका कुराहरु गरे कयौ ठाँउहरुमा सडकहरु वनेका छन। यो संसगै अहिलेसम्म हाम्रो प्रदेशमा २०२ वटा सिभाइका आयोजना हरु सम्पन्न गरेकाछौ। यसले 4401 हेक्टर जमिनमा क्षत्रफलमा सिँचाइ सुविधा पुगाउन सफल भएकाछौ। योभन्नेकुरा सुरुवात मात्रैहो २ वर्षमा धेरैकुरा गराउन सक्छ। भन्नेकुरा नहुनसक्छ तर योसुरुवात गर्यौ किन हामिले यसलाइ प्रायरोटि दियौभने हाम्रो प्रदेश भनेको कृषिकोलागि सम्पन्ना राम्रो सपभन्नाधेरै उत्पादन हुनसक्ने ठाउहामीसँग भएको हुनाले तिनवटै भुगोलहरु भएको कारणले हामि सित हिमाल पाहाड तराइ भएको करणले शिचाइलाई जोर गर्नुपर्छ भन्नेपनि सरकारको मुख्य कुरारह्यो। र त्यसलाई हामी अगाडी बाडायौ सयौ योजना हरु कर्या न्वयनमा छन यसको परिणाम यस वर्षको अन्तिमतिर आउनसक्छ। कयौ वहुवर्षे रुपबाट पनि अगाडि बढेकाछन १ वर्ष२ र्षप छिपनि आउनसक्छ। बृहत ठुला आयोजनाहरु योसंसगै केहि जिल्लाहरु जुन माठाउँमा पानीको स्रोतछैन कमसेकम लिफ्त सिचाइ योजनाहरु अगाडि सार्नुपर्छ भनेर हाम्रो अध्ययन भइरहेकोछ। योभनेकेहो भने त्योभनेको पानीको स्रोतछैन त्योठाउँमा बस्तीछ । त्यो ठाउँको वस्ति सार्न सक्ने परिस्थिति पनि छैन। त्यहाँ भुगोल पनिछ।त्यो भुगोल लाइ कसरि अगाडि वडाउनेत त्यो ठाउलाइ कसरि अगाडि वडाउनेत भन्ने कुराहरुको वारेमा पनि हामिहरु अध्ययनमाछौ। खानेपानिका कुरा गर्नेहो भने।अहिले सम्म हामिले १४ वटा अयोजना हरु सम्पन्न गरेका छौ। र त्यसमा ३४२१जना मानिस हरु लाभान्नित भएका छन। २९२ योजनाहरु हाम्रा निर्माणाधिन अवस्थामा छन। कुनै आयोजनाहरु यो वर्षको अन्त्य तिर सम्पन्न हुन्छन र कयौ आयोजना हरु आर्को वर्षमा पनि जान सक्छन।खाने पानि र सिचाइको हकमा मैले पटक पटक भन्ने गरेकोछु।यिकुराहरु जनताका लागि आवस्य कुराहुन र यसका लागि १वर्षे २वर्षे ३वर्षे भन्दा धेरै माथि जानु हुदैन भनेर हामिले भनिराखेका छौ।र त्यहि अनुसार हामिले अयोजना हरुलाइ अगाढि वडाइ राखेका छौ।किनकि खानेपानि १०सौं वर्षसम्म पनि सम्पन्न हुन नसकेने अवस्था आयो भने त्यो राम्रोहुदैन। जनतालाइ हामि सुविधा दिन सक्दैनौ त्यसकारणले खनेपनि धेरैभन्दा धेरै ३वर्षा नत्र २ वर्षमा पुरा हुनुपर्छ भन्ने सरकारको मान्यता रहेकोछ। धेरै सडकहरु ट्रायाक ओपन भएका छन लगभग ५६८ कि.मि सडक प्रदेशका सवै जिल्ला हरुमा अहिले सम्म र यो वर्षमा अगाडि र धेरैठेक्का हरु भएकाछन र धत्रै कार्यक्रमहरु अगाडि वडेका छन।१८७ प.मि. सडक ग्राविल भएकोछ। यो आर्थिक वर्षमा यसको डवल भन्दा वडि यसलाइ हामि सफल गर्न सक्छौ।निति तथा कार्यक्रममा हामिले लेखेका थियौ सडक पिच भएको कुराहरु

यो राम्रो भएन थोरैभयो भनेर आएको थियो यसलाइ अलिकति म अहिले पनि सदनलाइ यो जानकारि गराउन चाहान्छु।अहिले सम्म हामिले ६५ कि.मि. सडक पिच गरेकाछौ यद्धपि यो थोरैहो ।२ वर्षमा योभन्दा धेरै हुनु पर्नेहो योभन्दा पहिले नितितथा कार्यक्रम्मा यल्लेखित गर्दाखेरि याहाँ कुरापनि उठे तर हामिले सदनलाइ १ कि.मि. भएपनि जानकारि गराउनु पर्छ। भन्ने मान्यता हाम्रोहो यसकारण सभामुख मार्फत जानकारि गराउन चाहान्छु।यो संसगै झोलुङ्गे पुलका कुराहरुछन ठुला पुलका कुराहरु छन र सडकका कुराहरु गर्दैजाने क्रममा हामि संग संघिय सरकारवाट सञ्चालित केहि सडकहरु छन। यि सडकहरु हिजो संघिय सरकार मार्फत सञ्चालित थिए र आज तिनै सडकहरु प्रदेश सरकारमा हस्तान्त्रणभए।केहि यस्ता सडकहरु पनि हस्तान्त्रण भए जो हिजो ठेक्का भैसकेको थियो। त्यसको कामपनि भैसकेको थियो।त्यसको पेमेन्ट थर्न वाकि थियो । त्योरकम अहिले सम्म हामिले त्यो रकम पाएका छैनौ हामिले त्यो रकम दिनसक्ने अवस्था पनि छैन र हामि संग त्यति रकम छैन। तर संघिय सरकारसंग पटक पटक यो रकम माग्दा पनि नआएको कारणले केहि ढिला भएको छ। जो हिजो देखिनै काम भैरहेका थिए हिजोदेखिनै ठेक्कापट्टा लागि सकेका थिए।त्यसलाइ पुरा गर्नकोलागि प्देश सरकारले दिनुपर्ने कुरामा आर्थिक रुपमा भार भएकोले प्रदेश सरकार संग अभाव भएका कारणले त्यसलाइ हामिले दिन सकेका छैनौ। र त्यसलाइ तिव्रगतिमा सञ्चालन गर्न सकिराखेका छैनौ र यसकोलागि संघय सरकार संग कुरा राखेका छौ र मलाइ लाग्छ संघिय सरकारले यसलाइ सम्वोधन गर्नेछ।यो वर्षमात्रै समपुरक र विसेस अनुदानमा प्रदेशमा ठुला ठुला सडक हरु जो हामिले प्रदेशको आधा रकम र संघीय सरकारको आधा रकमले प्रदेशका सवै जिल्ला हरुमा कार्यक्रम अगाडि सरेकाछौ। त्यो तिव्र गतिमा अगाडि वडेकोछ र हामिले केहिरकम ल्याउन हामि सफल पनि भएका छौ। विसेष अनुदानमा पनि चाहे त्यो सेति हस्पिटलको कुरा होस चाहे माहाकालि हस्पिटलको कुराहोस चाहे लम्किको हस्पिटलको भवनको कुरा होस चाहे त्यो वेतकोट नगरपालिकाको कुराहोस चाहे त्यो कैलाली क्याम्पसको कुराहोस भाहे त्यो डोटि क्याम्पसको कुराहोस त्यो हामिले विषेस अनुदान वाट हामिले सञ्चालन गर्न खोजिराखेका छौ। साथै मुख्य ३ वटा सडकहरु हाम्रो प्रदेशमा संघिय सरकारले गरिराखेकोछ।माहाकालि लोकमर्ग सेति लोकमर्ग र खुटिया फस्ट ट्र्याक र हुलाकि राजमार्ग यो संघिय सरकार मार्फत संचान भैराखेकाछन।संघिय सरकारले गरिराखे पनि याहाँको जनताको चासोको विषय र सदनको पनि चासोको विषय भएको हुनाले यसको लागि संघिय सरकारसंग हामिले कुरा गरेका छौ र कामहरुपनि तिव्रगतिमा अगाडि वडेकोछ।साथसाथै कानुनि रुपवाट जुन वनका समस्याका कारणले रोकिएकोछ। यसकालागि पनि हामिहरु लागिरहेका छौ। अहिले सवै ठायमा कामहरु भैरहेका पनिछन।जुन वनको समस्या थियो त्यसलाइ हल गर्नकोलागि संघिय सरकारले गरेकोछ। जुन कारणले हिझवको तौरतरिका को कारणलेपनि ढलासुस्ति भैरहेको छ र प्रदेशले पनि त्यसमा आफ्नो सहभागिता जनाएर छीटो भन्दा छिटो अगाडि वडाउनमा हामि लागिरहेकाछौ। हाम्रो प्रदेशमा हामिले वस सञ्चालन गर्ने भनेर हामिले गत सल पनि वजेट राख्यौ । यो प्रदेश सरकारलेनै वस सञ्चालन गर्नकोलागि कुनतरिकाले जादा ठिक हुन्छ भनेर अध्यन गर्दै जादा दुखको साथ यो सदनलाइ जानकारि गराउन चाहान्छु। त्यसतो अध्यन गर्ने टोलि नेपालमा खोज्दा खोज्दा पनि पाएनौ । हिजो सरकारि निकायवट संचालित कुराहरु हाम्रोदेशमा सफलभएका

छैनन तरपनि हामिले आट गरेका छौ। त्यसलाइ पुरा गर्दैवाने क्रममा केहिकुरा राम्रो हुन सक्छत ।विदेसमा कसरि चलेका रहेछन र हाम्रैदेशमा पनि कसरि चलेका रहेछन भन्ने विषयमा हामि अगाडि वडेका छौ । र एउटा प्रदेशमा प्रदेश निगम गठन गरेर भएपनि अगाडि वड्नुपर्छ भनेर प्रदेश सरकारले सोचिरहेको छ र त्योकाम अन्तिम चरणमा पनि पुगेकोछ।हाम्रो प्रदेस कृषिमा सम्भावना भएको प्रदेश हो । सयलाइ हामिले प्राइरोटीमा पनि राखेकाछौ।यस्लाइ नितितथा कार्यक्रमा सरकारले यस्लाइ ल्याएकोछ। यस्लाइ अगाडि वडाउनकोलाग अहिले ८८ वटा स्थानिय तहमा एकिकृत मुख्यमन्त्रि कृषि तथा पषु विकास कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ भने डुलोरकम त्यसमा हामिले विनियोजित गरेकाछौ।त्यो कर्यान्वनको चरणमा पुगेकोछ। त्यसको उद्देस्य हिजोको जस्तो किसान हरुलाइ अनुदान दिएर मात्र हैलकि कृषक हरुलाइ एकद्वर पर्णालि वाट गर्नु पर्छभनेर पुरै गाउँलाइनै कुन ठाँउमा के हुनसक्छ भन्नेकुराको अध्यन गरेर पुरै गाँउलाइनै सवैथोकमा व्यवस्था मिलाउने भनेर हामिले यसलाइ अगाडिसारेका छौ यो कर्यान्वयनको को प्रकृयामाछ। यसको परिणाम आउन केहि समय लाग्न सक्छ।अहिलेको रकम कम हुन सक्छ कुनैठाउँमा कलेक्सन केन्द्र त कुनै ठाउँमा सडक चाहिन सक्छ। कुनै ठाउँमा पुरै गाउनै वाख्रा पालनमा छभने त्याहा आधुनिक गोठ वनाउनु पर्ने हुन सक्छ।यस्को उद्देस्य भनेको सिभाइमाग्न एउटा गोठमाग्न एउटा र विउभिजन माग्न एउटा मन्त्रालयमा जानुपर्ने वुन वाध्ताछ।त्सै कारणले त्यो एकै ठाउँवाट दिनु पर्छ भनेर प्रदेश सरकारले महत्वको कार्यक्रम अगाडि सारेकोछ र यो कर्यान्वयनमा अगाडि वडेकोछ। हामिले किसानहरुलाइ अनुदान दिनेकुरा कृषि मनत्रालय अनुदान दिने मन्त्रालय त्योवाट काहाँ गएकोछ केभएकोछ उपलव्धि के कतिछ भन्ने कुराको केहि लेखाजोखा छैन।हामिले प्रदेश सरकारको तर्फवाट हामिलेधेरै गर्न नसकेपनि पछिल्लो १० वर्षयता अनुदान कति गएकाछन र जनताले कति लाभ पाएकाछन। जस्तो एउटै व्यक्तिले पटक पटक अनुदान लिने देखियि राखेकोछ । त्यउसैले त्यसको लेखाझोखा गर्ने नभएकोले अहिले हामि अध्यन गर्ने प्रक्रिमाछौ र अनुदान दिने कुरा आफ्नो ठाउँमा छदैछ। तर जनताको आवस्यक्ता सरकारले आफै पुरा गरिदियो भने। सिचाइ मागेको खण्डमा पुरैगाउलाइनै सिचाइमा राखिदियो भने जन्ताले अनुदान मागिरहदैनन्।त्यसकारण हामिले अगाडि वढाएका छौ चाहेत्यो जुनसुकै कृषिखेतिको कुरागोस एउटा गाउँमा यदि गाउँका सवै मान्छेले फलफूल लगाउन चाहान्छन भने त्यो वगैचाको रुपवाट याहाँ कुरापनि उठ्ने गर्छ प्रदेश सरकारले फलफूलको वोट वाड्यो तर फलखान पाएनौ भनेर ।दुई वर्षमा कुन वोटमा फल लाग्छ त्यो हामि सवैलाइ थाहाछ। अहिले बाँडेका बुटाहरु मलाई लाग्छ चारवर्ष भन्दा पहिले फल्दैभन्न कुरागर्दाखेरि टिका टिप्पणीपनि हुनेगर्छ। स्वभाविहो किनभने सबैलाई छिटो छरितो र पारदर्शी आवश्यकछ यसकालागि प्रदेशसरकार यसललाई सुझावको रुपले प्रदेशसरकारले लिएपछ त्यो कुरालाइ पनि हामीलेअ गाडि सारेकाछौं। त्यसमा नौ वटै जिल्लामा विभिन्न जिल्ला लाइ पोकेटक्षेत्र घोसणा गर्नेकुरा त्यो पकेट क्षेत्रमा आवश्यक केचिज चाहिन्छ त्यो पुरागर्ने कुरापनि प्रदेश सरकारले अगाडि सारिरहेकोछ। यहाँ मुख्यकुरा कृषिलाई आधुनिकीकरण लैजानको लागि हामीले एकदमै नौवटै जिल्लामा कमसेकम किसानहरुलाई अहिलेको युगसंग सुहायदो खेति प्रणालीलाइ अगाडि वडाउनको लागि परम्परागत खेतीप्राणीबाट माथिउठ्नुपर्छ त्यसकोलागि सचेतना आवश्यकछ। त्यसकोलागि हामीले आधुनिकरण

जानुजुर्नेछ।   किसानलाइ चाहिएको कुरालाई प्राप्तगर्नु जरुरीछ । हाम्रो माटोको उर्वराशक्ति कमजोर हुँदैगएपछि त्यहीमाटो जाँचगरेर त्यसलाइ कुन ठाउमा केकुराको उत्पादन हुन्छ त्यसैलाइ लगाउन जरुरिछ। त्यसकारणले प्रदेशसरकारको एउटा लक्ष्यछ। नौवटै जिल्लामा कमसेकम माटो जाँचगर्ने सेन्टर स्थापना गर्नुपर्छ भनेर । त्यो अलि अफ्ठेरो पनि रहेछ त्यसकारण कमसेकम अहिले स्थापना गर्न नसके पनि घुमन्ते रुपवाट माटो जाच गर्नुपर्छ भनेर हामीले माटोजाच कार्यक्रम अगाडिसार्यो र नौवटै जिल्लामा स्थापनागर्ने हाम्रो लक्ष्यपनिछ र त्यसकोलागि अगाडिपनि बढिरहेकाछौ किन एउटा किसानलाई चाहिएको भनेको त्यो ठाउँमा के उत्पादन हुनसक्छ हामीले खनपान गर्दै आएका कुराहरुले स्वास्थ्यमा समस्या परिराखेकोछ। यदि अहिलेको अनुसार जानेहोभने हिजोका हाम्रा पुर्खाहरु एउटापनि ट्याप्लेट नखाइकन दिन गुजारेकाछन। असि नव् बैवर्ष सम्मपनि बाँचेकाछन् अहिलेको हाम्रो खानपिनले गर्दाखेरि हामि धेरै स्वास्थ्यमा पनि कम्जोर हुदैछौ मलाईलाग्छ एउटा स्वास्थ्य पनि एउटा आर्थिक गतिलाइ रोक्ने स्वास्थ्य उचारकोपनि एउटा समस्यापनिछ। अव प्रदेश सरकारको उद्देस्य केहो भनेपछि माटो जाच गर्नेकुरा कमसेकम रासायनिक भन्दापनि हामिले हिजोकै पर्क्रिय अनुसार लिएर जानुपर्छ। र त्यसलाइ आधुनि तरिका हुनु पर्छ हिजोमौसम हिजोको जुनप्रकारको गाउँघरमा जुनप्रकारको खेती उत्पादनहुन्थ्यो त्यसलाइ वडाएर जानेकुरा रहन्छ भनेर अगाडि सारिरहेकाछौ । किसान हरुलाई जुन समस्याहरुछन त्यसलाई समग्रस्तबाट योजनाबद्ध रुपबाट अगाडी बढाउनुपर्छ भनेर सोचिराखेकाछौ र हामीले दोस्रो प्राइरोटिमा राखेको अर्को उर्जा जसलाइ हामिले हाम्रो सबैभन्दा धेरैकुरा गरिरहेकाछौं। हाम्रो प्रदेश यस्तो प्रदेशहो र सबै प्रदेशभन्दा धेरै जसोस्रोत भएको प्रदेशपनि हाम्रोप्रदेशहो योप्रदेसमा ठुलाठूला योजनाहरु पनि छन हामि सवैलाइ थाहाछ। त्यसको वारेमा म धेरै कुरा गर्दैन र त्यसको वारेमा म संघीयसर संग अहिले सम्म भेको वारेमा म केजानकारि गराउन चाहान्छुभने पश्चिम सेति यस.आर ६ लगाएत ठुला आयोजना हरु संघीय सरकारले छिटो भन्दा छिटो अगाडि सार्नु पर्छ।पटक पटक त्योकुरा हामिले राख्यौं र संघिय सरकारको लगानि वोर्डले त्यसलाइ अगडि वडाएकोछ।र अहिले सम्को जानकारी अनुसा र त्यसमा कामगर्न त्यसमा लगानी लगाउनकोलागि केहि लगानीकर्ता हरूको कुरापनि अगाढि वडेकोछ। हामिलाइ आशाछ संघीय सरकारले सुदूरपश्चिमलाई त्यो एउटा त्यस्तो ठूला आयोजनाहरु संचालनगर्नेछ र यसकोलागि प्रदेश सरकारले अगाडि बढाइरहेकोछ। त्यो संसगै २० मेगावाट सम्मको प्रदेशले आफै निर्माणगर्ने जोअधिकार हामीले प्राप्तगरेकाछौ त्यसकोलागि हामीले कयौ जिल्लाहरुमा अध्यन सुरुगरेकाछौ। र ति अध्ययन गर्नको उद्देश्य भनेको केहोभने हामीले आफै कतिगर्नसक्छौ। र हामीले प्रदेश र स्थानी यतहलाई आम जनतालाई सँगैलिएर कति निर्माण गर्नसक्छौ योविषयमा हामी अध्यन गरिरहेकाछौं। र छिटोभन्दा छिटो यसको अध्ययन पूरा गर्दै अब हामीले कार्यान्यनमा लैवानु पर्छ भनेर त्यो लक्ष्य लिएकाछौ। त्यो अनुसारपनि हाम्रो प्रगति अगाडि बढिरहेकोछ। र यो संगसगै जडीबुटीको कुरा माहामीले हाम्रो प्रदेशमा जडिवुडि प्रशस्तछ। जडिबुटी लाइ प्रशोधन मात्र गरेर याहाँको व्राण्डमात्रै बनाएर यदि बाहिर पठाउनेहो भने यहाँ रोजगारी सिर्जना हुनसक्छ। यहाँ आय हुनसक्छ याहाँ हामिधेरै हाम्रो याहाँ भएको जडिवुटिलाई प्रयोग गर्नसक्छौ। त्यसलाइ पर्योग गर्नकोलागि केहिदिन अगाडि मात्रै संघिय सरकार मार्फत रहेको जडिबुटी कम्पनीसँग प्रदेश सरकारले प्रारम्भिक चरणको सम्झौता

गरेकोछ । भने त्यसको उद्देश्य केहोभने हाम्रा याहाँ जडिवुटि पर्सोदन केन्द्र जडिवुटि कारखाना खोलेर त्यहाँ रोज्गारि सृजनागर्ने र यहाँभएको जडिबुटीलाई कमसेकम सुदुर पश्चिमको एउटा ब्राण्डको रुपबाट त्यसलाइ वाहिर लिएर जान सक्ने र प्रदेशले लाभलिनसक्ने सम्भावनाछ यसकोलागिपनि हामी अगाडि बढेकाछौं योसंसगै जडिवुटिको अध्ययन अहिलेपनि यस्ता जडिबुटीहरु हाम्रो प्रदेशमाछन जसको अहिलेसम्म अध्ययनपनि भएको छैन। त्यसको कति मुल्यहो।त्यो पनि भएको छन। त्यसकोलागि पनि अध्यान प्रक्रियाले लामो जादो रहेछ त्यसकोलागि पनि प्रदेश सरकारले तयारि गरिरहेकोछ। त्योपनि यहाँकोलागि फाइदानैहुन्छ । यसको लागि प्रदेश सरकमार अगाडि वडिरहेकोछ। त्यो संगसगै हाम्रो पर्यटनको कुरा हामिले पर्यटनलाइ एकदमै महत्वका साथ लिएका छौ। यसको लागि प्रदेस सरकारले पाँचवटा करिडोरको रुपमा विकास गर्नुपर्छ भनेर हामीले सोचेकाछौ। हाम्रो प्रदेशमा यस्ता धेरै ठाउँहरुछ भाहेत्यो अपि सैपालका कुरागरौ चाहेत्यो बडिमालिका रामारोसन शुक्लाफाँटा घोडाघोडी यस्ता प्राकृतिक पर्यटकिय स्थलहरु हामीसँग छ धार्मिक कुरार्नेहो भनेपनि धार्मिक पर्यटकीय स्थलहरू नौवटै जिल्लामा कुनैन कुनै महत्व वोकेका पर्यटकिय स्थलहरुछन। यो संसगै रमस्थल हरु चाहेत्यो वनको कुरागरौ चाहेत्यो तालतलैयाको कुरारागौ चाहेत्यो झरनाका कुरागरौ हरुहामीसँग धेरैन तर अहिले सम्मको समस्या भनेको हामिले तिठाउँमा भौतिक संरचना बनाउन सकेनौ । त्यो ठाउँमा हामिले पर्यटक हरुलाइ लगेरजाने वातावरण बनाउन सकेनौ त्याहा हामिले निजी लगानीकर्ता हरुलाई होटल व्यवसाय खोलनकोलागि ती व्यवस्था गर्नसकेनौ। तर त्यसकोलागि हामिले ५वटा करिडोरको रुपवाट विकासगरेर जानुपर्छ भनेर त्यो अध्ययन प्रक्रियामा अगाडि बढेकोछ त्यसको टोटल डि.पि.आर.बनाउनेमा अन्ति मचरणमा पुगेकोछ । त्यसलाइ हामी कार्यान्वयनको चरणमा लगेर जादैछौ। त्यो भनेको केहोभने एउटा करिडोर खक्रौला वाट सुरुहुने करिडोर त्यसको अन्तिम गन्तव्य भनेको वडीमालिकाहो। त्यवबाट बडी मालिका सम्म खक्रोला देखि चिसापानि हुदै वडिमालिका पुग्दा सम्म त्यो बाटोमा पर्ने सबैप्रकारका पर्यटकी यस्थलहरु धार्मिक ऐतिहासिक पर्यटकी यस्थलहरूको पहिचान गर्नेकुरा त्यहाँ सडक पुगाउनुपर्छ। के त्याहाँ पदमार्ग पुगाउनु पर्छकी र अन्य संरक्षण गर्नुपर्छकि त्योकुरा हरुलाई अगाडि बढाएर र त्यो विचमा रहेका गाउँहरुलाई एउटाभविस्यको रूपाटा त्यसलाई विकास गरेर कमसेकम एउटा घरमा एउटा पर्यटक राख्नेलक्ष सहित ३ वर्षको योजना हामीले अगाडि सारेकाछौं । योवर्ष त्यो अध्ययन सहित कार्यन्वयनमा अगाडि वडिराखेको छ। र त्यो अध्यन प्रक्रिया अन्तिम चरणमाछ र यसले मलाइ लाग्छ रोजगारी सिर्जना हुनसक्छ।यसले आयआर्जन हुनसक्छ यसले दुरदराजका गाउँहरु जसले अहिले सम्मपनि मौका पाएकाछैन त्याहाँका जनसमुदाय हरुले विकासको मौका पाउँछन। आज कैयौ पर्यटक यस्ता हुन्छन। जो गाउमा रमाउन चाहन्छन कयौपर्यटक यस्ताहुन्छन जोसहरमा रमाउन चाहान्छन। सभामुख महोदय युरोपबाट आउने एउटाप र्यटकले ठुला बिल्डिङ देखेको हुन्छ। यसले हाम्रो सस्कृति चाहान्छ। हाम्रो गाउँ चाहान्छ साना साना बस्तीहरु देख्नचाहन्छ मलाई लाग्छ कमसेकम त्यसलाइ त्याहँ पुर्यायौ भन्ने २/४दिन त्यसलाइ त्याहाँ वस्ने वातावर्ण वनायौभने त्यसले भेरै हुनसक्छ यसकारणले प्रदेश सरकारले यसलाइ अगाडि बढाइरहेकोछ। हामीले कयौ महत्वका ठाउँहरु खप्तड लगायतका ठाउँहरुमा विकास समिति वनाएर त्यसको गठनआदेश बनिसकेकोछ छिट्टै बिकास समिति गठन गरेर यसको विकास

गर्ने कर्कृयामा हामीले अगाडि वडाएका छौ। धेरैठाउहरुमा सडक पिचगर्ने प्रक्रियापनि अगाडि बढेकोछ। र योअनुसार पर्यटनको विकासगर्न हामी चाहन्छौं। लगानिको कुरापनि हामीले पटक पटक निजी लगानीकर्ता हरुलाई वाहिरि लगानी कर्ताहरुलाई हामि सिँदै ल्याउन सक्दैनौ । किनकि हाम्रो संविधानले संघिय सरकारको सहतिमा मात्रै ल्याउने अधिकार हामीलाई दिएकोछ। नेपालभित्र लगानीकर्ता हरुलाई हामीले यहाँदेश भित्रकै लगानि कर्ता हरुकोलागि हामीले अहिले ऐन पनि बनायौ र छलफलपनि चलाइ रहेकोछौ हाम्रो प्रदेशमा आउन धेरै मान्छेहरु चाहानापनि राखिरहेकाछन अहिले सम्मको न्विडम्बना भनेको कानुनी जटिलता जागाको समस्याहरु सुरक्षाको ग्यारेन्टीको कुरा नहुदाखेरि कुनैपनि लगानिकर्ता लगाउन तयार भएकोछैन। प्रदेश सरकारले कमसेकम अब कानुनी जटिलताबाट सहजगर्नेकुरा हाम्रो मातहत भएको कुरामा सुरक्षा ग्यारेनडि र योसँगै जग्गाको उपलब्धताको लागिपनि सहज गर्नेकुरामा प्रदेशसरकार द्रिढछ र रोजगारि सिर्जना गर्नकोलागि पनि हामी अगाडि वडिरहेकाछौ। योसंसगै शिक्षा र स्वास्थ्यको कुराहरुछन। हाम्रो प्रदेशको शिक्षानिति केहुने अहिले सम्म हामिले धेरैकुराहरु गर्यौ तर मलाइ केलाग्छ भने भवन बनाएर मात्रै शिक्षानीतिलाई सफलपार्न अप्ठेरोछ।हो हाम्रो सरकार गठन भइसकेपछि अहिलेसम्म हामीले 176 वटा सामुदायिक सामुदायिक विद्यालय भवनहरु बनाएकाछौ। तर त्यसले पुग्नेकुरापनि भएन यस वर्ष हाम्रो ठुलो लक्षछ । त्यसलाइ पुरागर्नेकुरा तर त्यो संगै शिक्षानिति को सवालमा अव हाम्रो प्रदेशको शिक्षानिति केहुनजे शिक्षा ३ वटै तहमा वाडिएकोछ। हामि ३ वटै तहवाट कसरिजाने यसकोलागि हामिले अध्यन प्रकृया अगाडि वडाएकाछौ। र अहिले हामिलाइ डाक्टर चाहिएकाछन हामिलाइ इन्जिनियर चाहिएका छन र अहिले हामिलाइ ओभर सेयर चाहिएकाछन। टाडाको मान्छे आउनसक्दैन यदिहामीले त्योप्रकारको शिक्षादिन सक्यौंभने हामिले यहिनै क्षेत्रको मान्छे हामी डाक्टर बनाउन सक्यौं भने मलाईलाग्छ डाक्टर याहाँवस्छ त्यसकारणले योवर्षको योजनामा मात्रै हामीले अब यहिँ कामगर्ने सर्तमा डाक्टर पडाउने भनेर अनुदान दिने भनेर पनि कार्यक्रम अगाडि सारेकाछौ।र त्यो कार्यक्रमलाई कार्यान्वयनमा लिएर जानेहोभने केहिवर्षपछि हामि पुरागर्न सक्छौ आज सवै स्थानिय तहहरु स्थानीय सदरमुकामहरू वनिरहेकाछन गायँपालिकाका सदरमुकाम वनिरहेकाछन्। तर हामिसंग प्राविधिक छैन।तर त्यहि ठाउको यदि विद्यार्थीलाइ प्राविधिक बनायौभने कामगर्नसक्छ। त्यसकारणले शिक्षानीतिपनि अहिलेको आवश्यकता अनुसार अहिलेको मर्केटको मागअनुसार शिक्षानीति हुनुपर्छ भनेर हामीले अगाडि सारिरहेकाछौ। त्योसँगै निजामती कर्मचारी हरुका वालवच्चा हरुको लागि आवश्यक विद्यालय भवनपनि हाम्रोडोटिमा निर्माण हुन सुरुभइसकेकोछ।यो पनि एउटा प्रगतिहो याहाँम केजोड्न चाहन्छुभने हामी संघीयतामा गइसकेपछि कर्मचारीहरुले आफ्नो भविष्यको चिन्ता भएको कारणले संघियतालाइ त्यति धेरै आत्मसात गर्नसकेको स्थितिछैन । तर लोकसेवाबाट हाम्रो प्रदेशमा हामीले कर्मचारी राख्दा अथवा समायोजनमा आएका कर्मचारी हरुलाईपनि प्रदेशमा अरु सुविधापनि दिएर योप्रदेशमा कामगर्न चाहानेर अरु प्रदेश भन्दा राम्रो सुदूरपश्चिम प्रदेशछ । हामीजानुपर्छ। भन्ने एउटासोच बनोस्भनेर हामीले कार्यक्रम अगाडि सारेकाछौं। किनभने शासन व्यवस्था चलाउनको लागि राजनितिकरुपबाट जति राजनीतिको आवश्यक हुन्छ त्यतिनै प्रशासनिक रुपवाट प्रशासन विज्ञको आवश्यक्ता पर्छ यदि त्युको तालमेल मिलेनभने गर्नसक्दैनौ त्यसकारणले त्योलक्ष लिएर हामी अगाडि बढिराखेकाछौं।

हामीले स्वास्थ्यको कुरागयौं स्वास्थ्यको लागि हामिसबै एकदमै सम्वेदनसिल छौ। जव मान्छेको स्वास्थ्यनै ठिक हुँदैनभने हामी केहीपनि गर्नसक्दैनौ। त्यसकारणले पनि स्थानीय तह र हामिले मिलेर स्वास्थ्यचौकीहरुको सुधार कसरी गर्नसकिन्छ एउटा नीतिको कुरार त्यो अनुसारका कयौस्वास्थ्यचौकीहरु साम्ग्रि दिनेकुरा कयौ स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण गर्नेकुरा कयौ ठाउहरुमा अहिलेको आधुनिक खालका मसिनहरु दिनेकुरा पनि अगाडिबढेकोछ। यतिलेमात्र पुग्दैन अब हाम्रा हस्पिटल हरु कस्ताहुने हामिले कस्तो खालको सुविधा दिनसक्छौ। एउटा टाढा गाउँमा बसेको व्यक्तिले स्वास्थ्यको लाभ कसरि लिन सक्छ त्योकुराइ मध्यनजर गरेर हामिले स्वास्थ्यनीति अगाडि सार्नखोजेकाछौ।यसमा भौतिक संरचनाको विकासगर्ने डाक्टर उपलब्धको विकास गर्नेकुरा सँगै अहिलेको आधुनिक मशीनहरुलाई कसरि दिन सकिन्छ त्यो कुरालाइ हामीले कसरी दिनसकिन्छ त्यसलाइ अगाडि वडाउने कुरानै हाम्रो मुख्यकुराहो । त्यसकारणले योकुरालाइ अगाडि बढाउँदै जानेक्रममा हामीले प्रदेशमा कमसेकम प्रदेश स्तरको हसपिटल हिजोको जुन सैया प्स गरेकोछ । जस्तै सेति हसपिटलले त्यतिले मात्रै पुग्दैन भनेर हामिले केभनेकाछौ भने कमसेकम ३०० सैया सम्मको वन्नु पर्छ त्यो संसगै संघिय सरकार मर्फत भएको हुनाले हामि त्यसकोलागि पर्यासगर्ने सवै जिल्लाहरुमा जिल्ला हसपिटल हरुको स्तरोउन्नति गर्ने स्थानिय तह हरुसंग मिलेर स्थानिय तहाहरुमा स्वास्थ्यचौकि थप्नुपर्ने ठाउमा थप्नेर भएका स्वास्थ्य चौकिहरुको स्तरोन्नती गर्नेरामा हामि अगाडि वडेकाछौ र यसमा ८८ वटै स्थानिय तह हरुमा ग्रामिण अल्ट्रासाउन्ड वितरण गर्नेकुरा यो खरिद भइसकेकोछ र त्यो वितरण पर्क्रिमा अगाडि वडेकोछ। सँगसँगै एम्बुलेन्स वितरणगर्नेकुरा यो फेरि धेरै चर्चाको विषयपनि वन्यो हाम्रोप्रदेशमा तर त्योचर्चा किनभयो कसरिभयो कुन पर्विर्तिले भयो हामीसबैले आ-आफ्नो ठाउँमा बुझ्ने कुरानै रहन्छ सभामुखमहोदय मार्फत म केजानकारी दिनचाहन्छुभने प्रदेश सरकारको उद्देश्य लक्ष्य याहाँको जनतालाई सुविधादिनेहो। हामिले हाम्रो लक्ष्य सहित राम्रा एम्वुलेस दिनुपर्छ भनेर हामीले सोच्यौ हाम्रो याहाँको भुगोललाइ हेरेर त्यो प्रकारले अगाडि बढायौ । त्यो जडाउदै जाने क्रममा यदि पहाडी जिल्लाको कुनैठाउँमा सडकमा एक्सडन्ट भयोभने त्यसलाइ यो ठाउँसम्म पुर्याउनको समयमा बाटोमै त्यो भन्दा ठुलो घटना हुनेकुरा त्यो घाइतेलाइ उपचार गर्नुभन्दा उपचार गर्ने पर्स्तिथप वन्नेकुरा योवाट अलिकति कमसेकम त्यो एम्बुलेंसमा पनि प्रारम्भिक उपभारहोस भनेर त्यो प्रकारको एम्वुलेन्स ल्यायौ तर त्यो खरिद गर्दाखेरि कुराउठेन त्योवितरण गर्दाखेरि धेरैकुरा उठे तीतीन महिनासम्म ल्याएरपनि वितरणगरेन भनेरपनि कुरा उठ्यो वित्रण गर्दाखेरि पनि कुराउठेन जव कार्यान्वयनमा गयो जव जनताले सुविधा लिन लागे त्यसपछि यति जोरले कुरा उठ्योकि त्यो ट्रकहो ट्रकमा मान्छे चड्नुहुन्न। भनेर कुरा उठ्यो मलाइ केलाग्छभने यदि गलत कसैले गरेकोछभने माननीय सभामुखमहोद यमार्फत केजानकारी सदनलाइ दिनचाहन्छु यदि गलत गरेकोछ भने कोहिपनि वाच्दैन । अहिले हामीलेदे खिरहेकाछौ कयौ मुद्दाहरु बर्षौपहिले कार्यान्यिन भएका मुद्दाहरु वाहिर आकाछन।यदि कोहि गलत गर्छ भने कोहिपनि कुनैपनि समयमा वाच्न सक्देन यसमा यो आधारमा उठेको कुराको म स्वागत गर्नचाहन्छु। तर जनाताले सेवा नपाउन जनताले सुविधाबाट वञ्चितहुन भन्नेतरिकाले कुराउठाउने भन्ने हिसापटीहो भने त्यो गलत हुन सक्छ । यो जनताको भावना संग खेल्ने कुराहो त्यसकारणले हामी त्योप्रकारको एम्वुलेस हरु वितरण गर्यौं

अझपनि हामी त्यसकोलागि अगाडिबढौं अहिसले हाम्रो कुनैपनि जिल्ला हस्पिटल हरुमा सव वाहान छैन एउटा मान्छेको कुनै ठाउँमा मृत्युभयोभने आफ्नो ठाउँमा जन्मभएको ठाउँमा ल्याउन चाहन्छ। प्राइभेट गाडि गर्दा खेरी हजारौ हजार खर्च गर्नुपर्ने परिस्थितिछ । तर हामिले त्यो दिन नसकेको कारणले अठ्वा विगतमा नभउको कारणले अप्ठेरोछ। त्यसकारणले हाम्रो लक्ष त्याहाँपनिछ सवै जिल्ला हरमा सव वाहान हुनु पर्छ। किनकि यो सरकारहो सरकारवाट जनताले त्यो अपेक्षा गरेकाछन । त्यसकारणले पनि हामिले त्यसलाइ अगाडि सारेकाछौ खेलकुदका कुराहरु अहिले सुदूरपश्चिमको युवाहरुले खेलकुदमा धेरैचासो लिएकोछ। यतिमात्र हेन हामी माननीय सभामुख महोदय मार्फत म भन्न चाहन्छु हामी आज हाम्रो देश खेलकुदमा एक्दमै यस्तो उच्च पर्गति हासिल गरेकोछ। हामी सबैले गर्वगरेकाछौ। अझ सुदूरपश्चिममा जन्मेका हरुलेत यस्ता धेरै सिटहरु गोल्ड मेडल हरुलिएर आएकाछन। त्यसबाट पनि हामी गर्व गरेकाछौ खेलकुदलाइ अगाडि वडाउनकोलागि ३२ वटा निर्वाचन क्षेत्रमा खेलमैदान पहिलो खेल मैदान बनाउने तर त्यसको लक्ष्य भनेको पुर्ण खेलमैदान वनाउने लक्ष सहित हामी अगाडि बढेकाछौं। गतवर्षपनि कार्या न्वयन थियो योवर्षपनि कार्यान्यिनछ। र स्थानीयतह प्रत्येक र संघिय सरकार संग मिलेर अब अझै यसलाई व्यवस्थित रुपबाट जानुपर्छ भनेर हामीले भनिरहेकाछौं। र त्योम्बन्धी छिट्टै प्रदेशमा खेलकुद समिति बनाउने कुरा प्रदेश सरकारको लक्ष्य रहेकोछ। यहाँ माननिय सभामुख महोदय विपद व्यवस्थापनका कुराहरु छन विपद व्यवस्थापन कोलागि सबैजिल्लामा विपत व्यवस्थापन हुनुपर्छ भनेर निकै रकमहरु उपलब्ध गराएकाछौ ३२गते आएको जो हावा हुरि थियो त्यसमा हामिले ५ करोड राहत वितरण गरेकाछौ। र योपनि हिजोको तरिकाले राहत वितरण गर्दाखेरी अलिकता ढिलोहुने सुस्तहुने अनि समस्याहुने भएकोहुनाले अबकादिनहरुमा हामी राहतउ पलब्ध गराउनकोलागि एउटा यस्तो एक्सन टिम वनाउने जसमा संघीय सरकारको प्रतिनिधि स्थानी यसरकारको प्रतिनिधि प्रदेशसरकारको संगैगै जाहाँ घटना घटेकोछ त्यहीजाने त्यहि त्यो विवरण लिनेर र सरकारले दिनसक्ने राहतहो त्यहि उपलब्ध गराउने तरिकाले जानुपर्छ भनेर हामि अगाडि बढेकाछौ त्यहि लक्ष्य सहित हामीले विपत व्यवस्थापनका कुरा अगाडि वढेकाछौ।यो संसगै हामीले ति कार्यक्रमहरु सञ्चालन भइरहेकाछन् अगाडि बढिरहेकाछन। यसको परिणम आउन केहि समय लाग्नसक्छ ठोस रुपवाट परिणाम आउने केहि समय लाग्न सक्छ केहि यो आर्थीक वर्षमा आयन सक्छ। केहि २ वर्क्षमा आउन सक्छ। तर मुलुकबाट हामीले पर्गति सहितको योजना अगाडि सारेकाछौं। हामीले अबगर्ने कुराहरुमा हामीले आफ्नो प्रदेशको कर्मचारीको व्यवस्थापन पुरा कालागि छिट्टै संघिय निजामति ऐन आयने वितिक्कै निजामति ऐन पंरदेशमा वनाएर लोकसेवा द्वारा हाम्रो कर्मचारी भर्ना गर्नेकुरा यसको लागि हामीले लागिपनि संगठन अध्ययन सुरुभएकोछ । र त्यो अन्तिमचरण मापुगेपछ। र कुन कार्यालयमा केकसरीगर्ने कति जनशक्ति चाहिने यसको अध्ययन प्रक्रिया अन्तिमचरणमा पुगेकोछ हामी अगाडिपनि बढिरहेकाछौ यो संसगै सुशानलाइ सुशासन ऐन बमोजिम सुशासन प्रवर्द्धन केन्द्र गठनगरी अब सबैठाउँमा हामीले त्योप्रकारको एउटाव्यवस्था गर्नुपर्छ । भन्ने हामीलाई लाग्छ। किनभने सबैभन्दा धेरै सुशासनका कुराहरु उठाएकाछन जनताले जनताले म्द्दा केकोलागि हाल्छ भने मैले योकुरा छिटोपाएन मैले योकुरा छरीतोपाएन मैले योकुराको राम्रो तरिकाले सुविधा पाएन किनकि आम जनताको एउटा भावना र मनोभावना केहोभने हामीले छिटो छरितो तरिकाले

हिजो भन्दा फरकतरिकाले सेवापाउनपर्छ। भन्ने जनताको भावनाहो र त्यसलाइ पुरा गर्नकवलागि अहिलेको संरचना अनुसार भइरहेकोछैन। त्यसकारणले त्यसलाइ राम्रो वनाउनको लागि ऐनलाइ कायम गर्नको लागि एउटा सुशासन प्रवर्द्धन केन्द्र बनाएर सञ्चालन गर्नुपर्छ। भनेर हामिले अगाडि सारिराखेका छौ। माननीय सभामुख महोदय प्रदेश प्रहरिऐन तर्जुमा संघिय वाट त्यो छाताऐन आउने वित्तिकै अव प्रदेश प्रहरि ऐन ल्याएर म यवहाँ जानकारी गराउन चाहन्छु। सम्मानित सभालाइ हामीले प्रहरी प्रदेश प्रहरी ऐन हामिले धेरै पहिले ल्याउन खोजेका थियौ तर संविधानत संघीय सरकारले त्योमापदण्ड नतवकिकन छाताऐन नल्याक्षकन हामले बर्यान्वयन गर्न नसक्ने भएको कारणले अहिले याँहा कुरा उठेकोछ। सान्ति सुरक्षाको जिम्मेवारी प्रदेशले लिएकोछैन भनेको छ।आएपछ स्वभाविकहो तर हामीसँग आफैं सञ्चालन गर्नेप्रकारको संयन्त्र नभएको कारणले निकै समस्या देखिएकाछ त्यसकारण त्यसलाई पुरागर्नकोलागि प्रदेश प्रहरिको कुरा प्रदेश अनुसन्धान सम्बन्धी ऐन त्जुमा गरी प्रदेश अनुसन्धान ब्युरो गठनग र्नेकुरा प्रदेश विकास प्राधिकरण गठनसम्बन्धी ऐन तर्जमागरी बृहत्रत रुपबाट विकास प्राधिकरण प्रदेश प्राधिकरणनै आफै निर्माण गरेर अहिलेका कामहरु ढिला सुस्ति जुन कामनहुने जुन प्रक्रियाछ।त्यसलाई छिटो गराउन त्योवडाउनेकुरा योसँगै हामिले स्वरोजगार कोस पास गर्यौ स्वरोजगार कोषपनि हामीसँगछ । हामि छिट्टै व्यरोजगारिलाइ अन्त्य गर्नको लागि सिकेका काम सिकेका व्यक्तिहरुले आफुले केहि गर्नचाहन्छ भने त्यसलाई कम ब्याजमा ऋण उपलब्ध गराएर स्वरोजगार सिर्जना गर्नकोलागि हामी त्योनिर्देका तयारगर्दै अब कार्यान्वयनमा ल्याउने कुरामा अगाडी वडिरहेकाछौ। जिल्लामा गरिने विकास तथा सेवा प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्नकोलागि एकिकृत विकास कार्यालयको स्थापना गर्न गर्नुपर्ने अहिलेको एउटा महसुस गर्नुभएकोछ किनकि जिल्लाको प्रदेशका कार्यालय हरु कोहि कसैको कमानमा छैन। त्यसकारणले पनि त्यसलाई कमसेकम एउटा कन्ट्रोलमा राख्नकोलागि गलत गर्नेलाई सजाय दिनेकुरा राम्रोगर्नेलाई पुरुस्कृत गर्नेकुरा जनतालाइ राम्रो भन्दा राम्रो व्यवस्था दिनकोलागि पनि अनुदान दिनको लागि त्यसको पनि आवस्यक्ता महसुस भएकोछर त्यसलाइ पनि हामि कर्यान्वयनमा ल्याउन हामि चाहिराखेकाछौ। त्यो संगै अनुदान प्रकृयालाइ व्यवस्थित गर्नकोलागि जुनपर्कारको अस्तव्यसत हुन पहुच भएको मन्छेले मात्रपाउने विभिन्न प्रकारको जुन समस्या देखिएकाछन। यसलाई व्यवस्थित गर्नको लागि एउटा एकिकृत अनुदान प्रक्रिया विवरण एकिकृत धारणा मापदण्ड सम्बन्धी ऐन तर्जुमागरि कार्यान्वन गर्नुपर्छ भन्ने हामीलाई लागेकोछ। त्यो अगाडि पढाउन सोचिरहेकाछौ । प्रदेश राष्ट्रिय वन व्यवस्तापन सम्बन्धी निति प्रटन पर्वर्धन निति ओध्योगिक विकास नित यिकुराहरुलाक्इ हामि कर्यान्वयनमा लैजानकोलाय हामिले यहि आर्थिक वर्षमा लागु गर्नेगरि हामि यसलाइ सोचिराखेका छौ। माननीय भामुख महोदय सीमा सम्बन्धी धेरै कुराहरु उठे हाम्रौ प्रदेशमा अहिले सबैभन्दा धेरैचर्चाको विषय पनिभयो एउटा सार्वभौम सत्तासम्पन्न देशमा कुनैपनि देसले देशको भूगोललाई कुनै देशले आफ्नो नक्सामा राखेर बाहिर ल्याउँछभने त्योभन्दा ठूलोकुरा नराम्रो कुरा केहिपनि हुनसक्दैन। हामि सार्वभौम सम्पन्न हिजोपनि थियौ आजपनि छौ र भोलिपनि रहनेछौ। त्यसकारणले त्यो गलतछ र त्यो ढिकछन। त्यसकारणले संघिय सरकारले त्यसको वारेमा संघिय सरकार छलफल अगाडि वडाइरहेकोछ। प्रदेश सरकार केहि वोलेन भनेर पटक पटक जो आलोचना हुनेगरेकोथियो त्यो

घटना अगाडि आउने बित्तिकै प्रदेश सरकारले मन्त्रि परिषद्को बैठकगरेर तिनकुरा सङ्घीय सरकारसँग अगाडि सारेको थियो। सिमामा जुन विवाद आएकोछ यसको हलगर्नको लागि कुटनितिक रुपबाट सवै राजनीतिक सबै दलहरु एकठाउँमा भएको अवस्थामा जनता एकठाउँमा भएको अवस्थामा छिटो अहिले त्यसको समाधान हुनुपर्छ। भनेर हामिले सङ्घीय सरकारसँग यो विषयमा कुरा माग राख्यौ र त्यो भैपनि राखेकोछ त्यो संसगै हाम्रैदेशको जनता दार्चुलामा मुख्यत अरुको भुगोल भउर जानुपर्ने आफ्नै गाउँमा जुन प्रकारको समस्याछ। त्यसलाइ समाधान गर्नकोलागि संघीय सरकार प्रदेश सरकार मिलेर आँफ्नैठाउँमा सडक ढला हुन सक्छ तर पदमार्ग भएपनि पैदल मार्ग भएपनि बनाउनुपर्छ। भनेर हामीले अगाडि सारेकाछौ संघिय सरकारले पनि त्यो निर्णय गरेकोछ र कार्यान्यिनको प्रकृयामा अगाडि रहेको स्थितीछ। सिमाना हामि ठुला ठुला कुरा गर्छौ पटक पटक हामीले थुप्रै उठाइ राखेका हुन्छौ। तर सिमानामा सुरक्षा गर्नकोलागि हाम्रा सुरक्षाचौकी हरुहुनुपर्छ। भनेर हामीले प्रदेशसरले राख्यौं चाहेत्यो कैलाली कञ्चनपुरमा हुने सिमानामा हुने समस्याको कुराहरुहुन।चाहे दार्चुलामा हुने सिमा समस्याका कुराहुन यसकोलागि त्याहि वि.यो.पि.थपिनुपर्छ भनेर प्रदेश सरकार मार्फत हामिले संघिय सरकार संग योकुरालाई आग्रह गर्यौ संघीय सरकारले पनि योकुरालाई कार्यान्वयन गर्ने प्रक्रियामा अगाडि वडेकोछ। केहि वि.यो.पि.हरु थपिएकाछन। त्यसमा हामिले केभनेका छौ।भने प्रदेश सरकारले पनि केहि आर्थक लगानि लागएर ति वि.यो.पि. अरु निरमाणगर्न प्रदेश सरकार पनि तयारछ भनेर हामीले कभनेकाछौं।र योपनि हाम्रो नीति रहेकोछ। मैले अघिपनि भने हाम्रा हस्पिटलहरुको स्तरोन्नतीको कुराहरु यो सँग 20 मेगावाट सम्म योजना निर्माण गर्नेकुराहरु त्यसमा सुर्नया नौगाड ठुलिगाड सिर्ष ठुलिगाड माथिल्लो चमेलिया को अध्यन सम्पन्न भएको र अव यो अध्यनलाइ पुर्ण अध्ययन गरेर कर्यान्वयनको प्रक्रियामा अगाडि वडाइ रहेकाछौ। योसँगै बैकल्पिक उर्जा पनि चुल्ठोमा अहिले विद्धुत विस्तार हुन सक्ने स्थितिछैन जुनठाउँमा ढिलाहुनसक्छ त्यो ठाउमा वैकल्पिक ऊर्जाबाट पनि कमसेकम त्यस्तो त्याहाँका जनतालाइ सुविधा दिनुपर्छभ नेर त्यसकोपनि अध्ययन अगाडि बढीरहेकोछ र यो संसगै मुख्यमन्त्री एकीकृत बस्ती विकासको अद्ध्यन हामी गरि रहेका छौ। यसमा दुईप्रकारको अध्ययनहरु हाम्रो अगाडि वडिरहेकोछ। एउटाकुरा त लक्षित वर्गलाई केन्द्रित गरेर बस्ती विकासको कुराहरु अर्को कुरा प्राकृतिक रुपबाट पाहाड र हिमाली जिल्लाहरुमा जाहाँ पुरैनबस्ती अप्ठेरवमाछ। जाहाँ पुरै बस्ती जोखिममाछ। त्यस्तो ठाउँको अध्ययन गरेर तिनी हरूलाई अरुठाउँमा सारेर उनको एकिकृत रूपवाट सार्नुपर्छ भनेर हामिले अगाडि सारेकाछौं। यसको अध्ययन प्रक्रिया अगाडि बढेकोछ। अहिलेका बस्तीहरु जहाँ हामी धेरै पुर्यायिन नसक्ने परिस्थितिमाछौं। तर तिनीहरुलाई त्यहिको जनताको उनिहरुको इच्छ्या अनुसार टाँढा टँढा रहेका चार पाँच आठ दशवटा घरहरुलाई नजिक कमसेकम वाडा सदरमुकाम नजिक अथवा गाउँपालिका सदरमुकाम नजिकमा ल्याउन सकिन्छभने त्यहाँ ल्याउनु पर्छ भनेर हामीले त्यो प्रकारको योजना अगाडी सारेकाछौ। कृषि तथा पशुपन्छी मोडल फारम हरुको कुराहरु र प्रदेशको दुधको मागलाई पुरा गर्न हामीले अब कमसेकम एउटा भैसीफारम वनाउनु पर्छ प्रदेशको लगानीमा बनाउनुपर्छ। भनेर हामीले अध्ययन गरेकाछौ। जग्गा प्रासिको आधारमा अगाडि बढेकोछ जागा प्रासि हुनेबित्तिकै र स्थानिय तह सहितको हामी त्यसलाई अगाडि बढाउने योजनामाछौ। योसंगसँगै हामीले

छाँडा चौपाया हरुको जुन समस्याहरु हाम्रो कैलाली कञ्चनपुरमा देखिएकोछ यसकोलागि एक चरण हामी स्थानिय तहसँग वशि सकेकाछौ । सकेकाछन् अब एकीकृत रुपबाट स्थानीयतह प्रदेश र सम्भव भएसम्म सङ्घीय सरकार सँग पनि समुन्वय गरेर छाडा चौपाया अरूको व्यवस्थान गर्नेकुरा एउटा फारमको रुपवाट त्यसलाइ सवै ठाउमा त्यसलाइ उपयोगि गर्नकोलागि त्यसकोलागि पनि हामीले योजना अगाडि सारेकाछौ र यि योजनाहरु सहित धेरै योजनाहरु हामीसँग छन । नितितथा कार्यक्रमहरु हाम्रो वजेट बाट योजनाहरु अगाडि आएकाछन। हामीले अध्ययन प्रक्रियामा अगाडि सारेका छौ। र यिकुराहरु पुरागर्दै जानेक्रममा केहि ढिला भएको हुनसक्छ। केहि अप्ठेरोछ केहि समस्याहरु छन। तर यसको बाबजुतपनि प्रदेशसरकार द्रीढता केलिएकोछभने अब हामीले ३ वर्षे योजना पञ्चवर्षीय योजना लाई अगाडि सारेर अब वडनुपर्छ भनेर हामी baseline data survey पनि गराउने प्रक्रियामा अगाडि वढि रहेकाछौ। योकुरालाई हामी कार्यान्वयनमा लगेर जाँदैछौ।अहिले जसरी छिटो छरितो कामगर्ने जुन हाम्रो सोच हुँदाहुँदैपनि नभएको कुरा अव त्यसलाइ तिवृता दिनको लागि न्युनतम कानुनहरू भौतिक संरचनाहरु हामीले केही आफूलेपनि अध्ययन गरिसकेको र अनुभवपनि भयो भनेपनि हामी तीव्र गतिमा गाडीजाँदैछौ। पहिलो वर्ष कानून निर्माणको वर्ष रह्यो।यो व्यवस्थालाइ स्थापित गर्ने वर्ष रह्यो दोस्रो वर्ष योजनालाई अध्ययन गरेर योजना निर्माणको वर्ष रह्यो र अवको वर्ष भनेको कार्यान्वयन र तीव्रगतिमा अगाडि जाने वर्षहो र यो रुपवाट हामिले प्रदेश सरकारले अगाडि सार्न खोजिरहेकोछ। यसमा सबैको साथ आवश्यकछ। प्रतिपक्ष र आम बुद्धिजीवी र आमजनता लाई विकास सँग जोड्न नसकिनेहो भने पनि विकास सम्भवछैन । अहिले जसरि यो व्यवस्थालाईनै असफल गर्नकोलागि जुन प्रकारको केहि प्रचारवाजि भैराखेकोछ। योबाट सबै सचेत हुनु जरुरीछ। संघीयताको मूल्याङ्कन गर्ने समय अहिलेनै आइसकेकोछैन योसंघीयता हामी सबैले रोजेर ल्याएकोहो र योसंघीयता लाई सफलगर्ने जिम्मेवारी हामी सबैको हो सत्तापक्षकोपनिहो प्रतिपक्षकोपनिहो । आमज नता र नागरिक र सबै सञ्चार माध्यमकोपनिहो। त्यसकारण म सबैलाई आग्रहगर्न चाहन्छु। प्रदेश सरकार सबैलाइ सँगैलिएर जान तयारछ । प्रदेश सरकार यहाँको प्राकृतिक स्रोतहरूलाई परिचालन गरेर त्यसको विकास गरेर त्यसको व्यवस्थापन गरेर यसको प्रयोग गरेर विकासगरेर अगाडिबढ्न चाहान्छ। वर्षौंदेखि नभउका कुराहरु २ वर्षमै नहुन सक्छन। रोजगारीका कुराहरु पटक पटक उठ्नेगर्छ मुख्यमन्त्रीले पटक पटक रोजगारीको कुरा गरेकोछ किनभएन भनेर वर्षौंदेखि नभएका कुराहरु एकैचोटी नहुनसक्छ। हामीले कर्षिको कार्यक्रम अगाडि सारेकाछौं। त्याहाँ रोजगारीको सिर्जनाछ। पर्यटनको कुराछ। उर्जाको कुराछ जडिवुटिको कुराछ। भोलि लोकसेवाको कुराछ। भोलि प्रहरि भर्नाको कुराछ। विभिन्न कुराहरुछन जो भोलि रोजगारी सिर्जना गर्नसक्ने ठाउँहरुछन। अहिलेपनि जति विकास गाँउघरमा गएकोछ। एउटा गाउँमा 40 50 करोडको सडक बनिरहेकोछ। सिज्नलि भएपनि कमसेकम त्यहाँका युवाहरुले रोजगारी पाएकाछन। खाने पानिको योजनाछ त्याहाँ रोजगारी पाएकाछ । स्थाइ नभएपनि अस्थायी खालको रोजगारीहरु सिर्जना विगतमा भन्दा वडी भएकोछ। यसलाइ हामीले नजर अन्दाज गर्नसकिँदैन यसकाकारणले यिकुरा हरुलाइ मयाँहा राख्न चाहन्छु । हाम्रो प्रदेशमा विभिन्न समयमा वल्झिरहने महिलाहरुमाथि हुने हिंसा चाहे त्यो छाउपणिको नाउमा होस चाहे त्यो वोक्शिको नाउमा होस विभिन्न कारण हाम्रो संविधानले महिलाहरुलाई स्थान दिएकोछ। आज सबै

सरकारहरूमा महिलाहरूको उपस्थितिछ तरपनि समाजले त्यसलाई स्वीकारेको छैन। योएउटा राम्रोकुरा हैन कानुन मात्र हुदैमा नहुदो रहेछ। त्यसकारणले अव एउटा अभियान सञ्चालन गर्नुपर्छ भनेर सरकारले योसम्वन्धी खास गरेर महिलाहरुमाथि हुने हिंसा रोक्नकोलागि न्यूनीकरण गर्नकोलागि एउटानीति पास गरेकोछ।त्यो निति भनेको हामी जनप्रतिनिधि हरूकोने नेतृत्वमा एउटा अभियान सञ्चालन गर्नु पर्छ। हामीले आफ्नो घरबाट त्यसको सुरुवात गर्नुपर्छ। क्रमचारी हरुले आफ्नो घरबाट सुरुवात गर्नुपर्छ। एउटा कुरा मैले सम्मानित सदनमा भन्नैपर्ने हुन्छ। हामि जतिबोल्छद व्यवाहारमा त्यति उतार्न सक्दैनौ यो हाम्रो समस्याहो त्यसकारण अहिले जनताले अहिलेको आवस्क्ताले अहिलेको माग भनेको व्यभारमा उतार्ने मागहो तर व्यभारमा उतार्नकोलागि हामि आफ्नो घरवाट घोसणा गर्न सक्छौकि सकुदैनौ भन्ने एउटा चुनौतिछ।त्यस कारणले पनि यसलाइ हामिले कार्यान्यनमा ल्याउनुछ।यो संसगै दलितहरु माथि अहिलेपनि छुवाछुतको भेदभाव भउकोछ।जाति जनजाति हरुमा भेदभाव भएकोछ। हाम्रो प्रदेश भनेको एउटा जाति जनजाति सवै भुगाल भएको प्रदशेहो। याहाँ सवै समुदायछ । थारु समुदायछ। जनजातिछ। हामि सवैछौ हाम्रो प्रदेश भनेको सबैभन्दा राम्रो उत्कृष्ट प्रदेशहो। यो भुगवलका सबै जनताहरुलाई सबै समुदायहरु लाई यति विकाससँग जोड्नसकेनौ अधिकारसँग जोड्न सकेनौ उनीहरुका मागलाई हामीले सहर्ष स्वीकार्न सकेनौ त्यसलाइ कार्यान्वन गर्नमा हामी अगाडि वडन सकेनौभने हामि विकास गर्न सक्दैनौ। त्यसकारणले यसको लागि सबैको साथ चाहिन्छ। सबैको साथ भएपछि मात्रै हामीले विकास गर्न सक्छौ। विस्त्रित रुपवाट हामि हाम्रो दुईवर्षको प्रगति सबै माननीय ज्यू हरुलाइ हामीदिनेछौं। अहिले मैले यसलाई धेरै लामो समय लिनुभन्दा पनि यति कुराम सम्मानित सदनलाई राख्नचाहन्छु अन्त्यमा म केभन्न चाहन्छु भने हामिले हामिलाइ इतिहास निर्माण गर्ने जिम्मेवारी आम जनसमुदायले दिएकाछन सुदूर पश्चिमेलि जनता हरुलेदिएकाछन र त्यो वाट हामि कोहिपनि हामि विमुख हुन सक्दैनौ कवहिपनि हामीबा हिरजान सक्दैनौ अहिलरे एउटा योचुनौती हाम्रोबीचमाछ यो चुनौतीलाई हामि सवै लेस्वीकार्नुपर्छ। सबैलाई स्वीकार्य र लागूगर्नुपर्छ तवमात्रै हामि यसलाई नयाँ बनाउन सक्छौं। तवमात्रै सुदूरपश्चिम का जनतालाई हामिले चाहे अनुसारको विकास दिन सक्छौ। भ्रष्टाचारको कुरा व्यापक उठेकवछ। यसलाय रोक्नको लागि सव्वैले भ्रष्टाचारको विरोध गर्छ भ्रष्टाचारको विरोध गर्ने दुइटा तरिकाछ एउटा सच्चै भ्रष्टाचार रोक्नको लागि बिरोधहुन्छ।एउटा हिस्सा खोज्नकोलागि विरोध भएकोछ। गम्भीर रुपबाट हामी सबैले बुझ्नुपर्ने माननीय सभामुख मार्फत म योजानकारी गराउन चाहन्छु। हिस्सा खोज्नको लागि भ्रष्टाचारको विरोधी यदि भएकोछ भने त्यसले भ्रष्टाचार वडाई राखेकोछ। त्यो सवै सेक्टरमाछ। प्रदेश सरकार त्यो चाहादैन मैले भनेकोछु। भ्रष्टाचारलाइ रोक्नु पर्छ हामि सवै मिलेर रोक्नुपर्छ। यदि कसैले गलतगर्छ भने त्यसलाई कारबाही गर्ने आँट गर्नुपर्छ। अहिले भ्रष्टाचारको कुरा उठेकोछ। भ्रष्टाचार बाहिर आएकोछ । हामिले देख्यौ केहिदिन मात्रै अगाडि घोसणा भयो अख्तियारले मुद्दा दर्तागर्यो लामो समय सम्म भएको भ्रष्टाचार बाहिर आयो। हामि कोहिपनि वच्दैनौ यदि कसैले भ्रष्टाचार गर्याछ भने तर त्यो भ्रष्टाचार रोक्नका लागि हुनुपर्छ।त्यो आलोचना रोक्नको लागि हुनुपर्यो । तवमात्रै हामि सफल हुनसक्छद त्यसकारण प्रदेश सरकारले भ्रष्टाचारलाई सहन सक्दैन यसलाइ रोक्नुपर्छ। यसमा मैले सवैको सात प्रदेश सरकारलाई चाहिन्छ जाहाँ भ्रष्टाचार भउकोछ।

रोक्नको लागि आलोचना होस र त्यो सहितको गलत भएको कुरा आवस र कार्वाही गर्न प्रदेश सरकार तयारछ। यो सँसगै स्थानिय तह संग हामी प्रदेश सरकार मिलेर जान चाहन्छ । केहि समस्याहरू छन केहि अप्ठेरा हरु छन साना साना म एउटा मात्रै माननीय सभामुख महोद यमार्फत जानकारी गराउन चाहन्छु । एउटा कुनै गाउँमा एउटा कुनैगाउँमा कमभोट पाएकोछ तर त्यहाँ विजय कसै बर्कोले गरेकोछ। तर त्यो गाउँमा तिनवटा चारवटा बजेट जादासम्म पनि त्योगाउँको जनताले एक लाख रुपया पाउँदैन भने त्यो गाउँका जनतालाइ कस्ले सम्बोधन गर्ने यो हामी सबैले सोच्नुपर्छ अहिले कुराउठेकोछ।साना साना आयोजनाहरु प्रदेशले गर्ने साना साना योजनाहरु संघलेगर्ने कहिले काहि हामी जनप्रतिनिधि लाई अप्ठेरो पर्छ। एउटा गाउँमा 5 लाख मात्र चाहिएकोछ कुनैठाउँमा कुनै ठाउवाट बजेट पाउँदैन तर त्यो ठाउँमा वजेट पर्यो भने सानो योजना किनदियो भनेर आलोचना गर्नु उचित छैन । भर्सक केहो भने हामी सबैले संघिय सरकारले केहि कानुन बनाउँदैछ। मलाईलाग्छ कवले कतिसम्म काम गर्ने भन्नेकुरापनि कानूनमै आयोभने हामि सबै त्यसमा डोरिन्छौ।र जिल्ला समुन्वय समितिका केहि समस्या हरुछन संविधानले दिएको अधिकारलाई पर्योग गर्ने कुरामा र पर्यो गर्नको लागि सहयो गर्ने कुरामा प्रदेशसर तयारछ। हाम्रा एकल अधिकारका सूचीहरू छन त्यसलाइ हामीले आफ्नो तरिकाले प्रयोग गरिराखेकाछौ। तर वाजिने गरि कानुन बने भने स्वतःखारेजहुन्छ। यो हामि सवैलाइ थाहाछ। त्यसकाणले समग्रमा हेर्नेहोभने शुदूर पश्चिमको विकासको लागि स्थानीय सरकार चाहिएको छ प्रदेशसरका रचाहिएकोछ संघीय सरकार चाहिएकोछ। सवै पाटिहरु चाहिएकाछन सवै जनताहरु चाइएकाछन सबै बुद्धिजीवीहरु चाहिएकाछन। संचार माध्यम चाहिएकोछ। मलाइ लाग्छ हामी सबैले मिल्यौ भने हामी सफलहुन्छौं। यो जिम्मेवारि हाम्रो काँधमाछ यो जिम्मेवारि पुरा गर्नको लागि यो जिम्मे वारिमा सवैला डोर्याउर लैजानको लागि प्रदेश सरकार तयारछ। यतिकुरा राख्दै विदाहुन्छु। हवस्त धन्यावाद

अब "सुदूरपश्चिम प्रज्ञा प्रतिष्ठान सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,२०७६" माथिको कार्बाही प्रारम्भ हुन्छ ।

माननीय सदस्यहरू,

प्रदेश सभा नियमावली, २०७४ को नियम १०५ बमोजिम कुनै पनि माननीय सदस्यको "सुदूरपश्चिम प्रज्ञा प्रतिष्ठान सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,२०७६" लाई सभा समक्ष प्रस्तुतगर्न अनुमती माग्ने प्रस्ताव उपर विरोधको सूचना प्राप्त हुन नआएको जानकारी गराउछु ।

माननीय सदस्यहरू,

अब, म सामाजिक विकास मन्त्री माननीय कृष्णराज सुवेदीलाई प्रदेश सभा नियमावली, २०७४ को नियम १०६ को उपनियम (२) बमोजिम संक्षिप्त वक्तव्य सहित "सुदूरपश्चिम प्रज्ञा प्रतिष्ठान सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,२०७६" लाई सभा समक्ष टेबुल गर्न अनुमती दिन्छु ।

माननीय मन्त्रि कृष्ण राज सुवेदीः-

माननीय सभामुख महोदय सुदूरपश्चिमको प्रदेश बहु भाषिक बहु साँस्कृतिक बहु धार्मिक क्षेत्र भएकोले सुदूरपश्चिम पर्देश भित्रका सवै भासाको सबै कलाको सबै साहित्यको सबै जातजातिको भाषाको संरक्षण गर्न र सुदुरपश्चिमका अहिले सम्म हिजो सम्म भएका माहान सुदुर पश्चिमका बिभुतिहरुलाइ विधेयक द्वारा एकबद्ध रुपमा अगाडि बढाउनका लागि सुदूर पश्चिम प्रदेश सामाजिक विकास मन्त्रालय मार्गफत सुदूर पश्चिम प्रदेश सरकारले सुदूरपश्चिमको प्रज्ञा प्रतिष्ठान सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको बिरेक 2076 यो गरिमामय सदनमा टेवुलगर्न उपस्थित भएकोछ। माननीय सभामुख महोदय सुदूरपश्चिम प्रदेश प्रज्ञा प्रतिष्ठान सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेकोविधेयक २०७६ माथि कुनैपनि माननीय सदस्यहरुले विरोधको सूचना दर्ता नगराई विधेयक लाइ सभा समक्ष टेवुलगर्न मार्ग प्रशस्त गरिदिनु भएकोले सम्पुर्ण माननिय सदस्य ज्यू हरुलाय धन्यवाद प्रदान गर्नचाहन्छु। यस प्रदेशमा प्रज्ञा प्रतिष्ठानको गठनगरी कानुनी रुपमा सञ्चालन गर्न अत्यावश्यक भएकोले प्रदेश सरकारले उक्त आवस्यक्ता लाइ महसुस गर्दै प्रस्तुत विधेयक लाई सचिवालयमा दर्तागराएको व्यहोरा सभा समक्ष जानकारी गराउन चाहन्छु ।माननीय सभामुख ज्यूवाट विधेयक टेवुल गर्न अनुमति प्राप्त भएकोले प्रदेशस भानियमावली २०७४ को नियम १०६ कोउपनियम १ बमोजिम सुदूर पश्चिम प्रदेशको प्रज्ञा प्रतिष्टान सम्वन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक २०७६ लाई सभा समक्ष टेवुल गर्दछु धन्यवाद

माननीय सदस्यहरू,

"सुदूरपश्चिम प्रज्ञा प्रतिष्ठान सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,२०७६" माथिको आजको कार्बाही यही समाप्त हुन्छ ।

माननीय सदस्यहरू,

अब "प्रदेश खेलकूद सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,२०७६" माथिको कार्बाही प्रारम्भ हुन्छ ।

माननीय सदस्यहरू,

प्रदेश सभा नियमावली, २०७४ को नियम १०५ बमोजिम कुनै पनि माननीय सदस्यको "प्रदेश खेलकूद सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,२०७६" लाई सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न अनुमती माग्ने प्रस्ताव उपर विरोधको सूचना प्राप्त हुन नआएको जानकारी गराउछु ।

माननीय सदस्यहरू,

अब, म सामाजिक विकास मन्त्री माननीय कृष्णराज सुवेदीलाई प्रदेश सभा नियमावली, २०७४ को नियम १०६ को उपनियम (२) बमोजिम संक्षिप्त वक्तव्य सहित "प्रदेश खेलकूद सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,२०७६" लाई सभा समक्ष टेबुल गर्न अनुमती दिन्छु ।

माननीय मन्त्री कृष्णराज सुवेदीः- माननीय सभामुख महोदय सुदूर पश्चिम प्रदेशको खेलकुद सम्वन्धमा व्यवस्था गर्न वनेको विधेयक २०७६लाइ सभा समक्ष टेवुल गर्दछु धन्यावाद

माननीय सदस्यहरू,

"प्रदेश खेलकूद सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,२०७६" माथिको आजको कार्बाही यही समाप्त हुन्छ ।

माननीय सदस्यहरु,

आजको बैठकको कार्वाही यहि समाप्त हुन्छ । अर्को बैठक मिति २०७६ साल फाल्गुन ११गते आईतबार दिनको १.०० बजे बस्ने भएकोले उक्त मिति सम्मका लागी बैठक स्थगित भएको घोषणा गर्दछु ।